

## บทที่ 3

### กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดลักษณะการประทุษวาจาของ ประเทศไทยและต่างประเทศ

#### 3.1 กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดลักษณะการประทุษวาจาของประเทศไทย

ปัจจุบันประเทศไทยยังไม่มีบทบัญญัติกฎหมายใดกล่าวถึงการกระทำลักษณะการประทุษวาจาไว้โดยตรง จึงต้องศึกษาเปรียบเทียบกฎหมายที่มีการบังคับใช้อยู่ในปัจจุบัน ได้แก่ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ความผิดตามประมวลกฎหมายอาญฐานหมิ่นประมาท ความผิดฐานยุยงปลุกปั่น ความผิดเกี่ยวกับการคุกคาม ช่มเหง ความผิดเกี่ยวกับศาสนา และความรับผิดตามพระราชบัญญัติ ความรับผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550 เพื่อหาแนวทางการกำหนดความรับผิดลักษณะการประทุษวาจาได้อย่างเหมาะสม ดังนี้

##### 3.1.1 รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560

สิทธิและเสรีภาพเป็นหลักการสำคัญที่จะต้องนำมาบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญทุกรัฐ และในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ก็ได้มีการนำเรื่องสิทธิและเสรีภาพของปวงชนชาวไทย มาบัญญัติไว้ใน มาตรา 25 ถึงมาตรา 49 โดยได้บัญญัติถึงการแสดงความคิดเห็น การพูด การเขียน การพิมพ์ การโฆษณา และการสื่อความหมายโดยวิธีอื่น และเสรีภาพในทางวิชาการในมาตรา 34 ไว้ว่า “บุคคลย่อมมีเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น การพูด การเขียน การพิมพ์การโฆษณา และการสื่อความหมายโดยวิธีอื่น การจำกัดเสรีภาพดังกล่าวจะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ตราขึ้นเฉพาะเพื่อรักษาความมั่นคงของรัฐ เพื่อคุ้มครองสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลอื่น เพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน หรือเพื่อป้องกันสุขภาพของประชาชน เสรีภาพทางวิชาการย่อมได้รับความคุ้มครอง แต่การใช้เสรีภาพนั้นต้องไม่ขัดต่อหน้าที่ของ ปวงชนชาวไทยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน และต้องเคารพและไม่ปิดกั้นความเห็นต่างของบุคคลอื่น”<sup>1</sup>

<sup>1</sup> รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560. มาตรา 34.

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันยังไม่เคยมีบทบัญญัติใดกล่าวถึงการกระทำลักษณะการประทุษวาจามาก่อน แต่ในการร่างรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบัน เมื่อปี พ.ศ. 2558 เคยมีแนวคิดที่จะกำหนดเรื่องการแสดงความคิดเห็นที่ก่อให้เกิดความเกลียดชัง หรือการประทุษวาจา ไว้ในหมวดสิทธิเสรีภาพของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย โดยคณะอนุกรรมการยกร่างรัฐธรรมนูญในขณะนั้นได้บัญญัติมาตราสำคัญ คือ มาตรา (1/2/2) 14 ในวรรคหนึ่งว่า "บุคคลย่อมมีเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นและเผยแพร่ความคิดเห็นของตนโดยการพูด การเขียน การพิมพ์ การโฆษณา และการสื่อความหมายโดยวิธีอื่น" และในวรรคสองระบุว่า "การจำกัดเสรีภาพตามวรรคหนึ่งจะกระทำมิได้เว้นแต่อาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายเฉพาะเพื่อรักษาความมั่นคงของรัฐเพื่อคุ้มครองสิทธิ เสรีภาพ เกียรติยศ ชื่อเสียง ข้อมูลส่วนบุคคล สิทธิในครอบครัว หรือความเป็นอยู่ส่วนตัวของบุคคลอื่นเพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชนหรือเพื่อป้องกันหรือระงับความเสื่อมทรามทางจิตใจหรือสุขภาพของประชาชนหรือเพื่อป้องกันไม่ให้เกิดความเกลียดชังกันระหว่างคนในชาติหรือศาสนาหรือการใช้ความรุนแรงระหว่างกัน"<sup>2</sup>

คณะอนุกรรมการยกร่างรัฐธรรมนูญได้ชี้แจงเหตุผลในการยกร่างมาตราดังกล่าวไว้ เพื่อให้การจำกัดสิทธิของประชาชนในการพูด เขียน พิมพ์ โฆษณาไม่สามารถทำได้ ยกเว้นเป็นการกระทำที่ เข้าข่าย คือ การก่อให้เกิดความรุนแรงหรือความไม่สงบ และบทบัญญัติดังกล่าวนั้นเขียนเพื่อป้องกันเพื่อไม่ให้ใช้สิทธิดังกล่าวไปสร้างความเกลียดชังหรือค่านิยมที่เรียกว่าการประทุษวาจา ทั้งนี้ ได้มีข้อเสนอให้เขียนคำจำกัดความลักษณะของการกระทำความผิดหรือการกระทำที่เข้าข่ายที่ก่อให้เกิดความเกลียดชังไว้ในรัฐธรรมนูญหรือกฎหมายประกอบที่เกี่ยวข้องไว้อีกด้วย<sup>3</sup>

ต่อมาที่ประชุมคณะกรรมการยกร่างรัฐธรรมนูญได้มีการพิจารณาบททวนบทบัญญัติของร่างรัฐธรรมนูญดังกล่าว เนื่องจากมีข้อท้วงติงจากสื่อมวลชนว่า การบัญญัติถ้อยคำนี้ไว้ ทั้งในบททั่วไป และส่วนสิทธิพลเมือง ในมาตราที่เกี่ยวข้องกับสื่อมวลชน เป็นการเขียนกฎหมายที่กระทบต่อการใช้สิทธิเสรีภาพของสื่อมวลชนและอาจทำให้ผู้ที่ไม่สุจริตใช้เป็นกลไกฟ้องร้อง แทรกแซง และคุกคามสื่อมวลชน ประกอบกับยุทธศาสตร์ของกรรมการยกร่างรัฐธรรมนูญ ที่ไม่ต้องการให้การยกร่างรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ สร้างความขัดแย้ง ที่ประชุมจึงมีมติเห็นพ้องต้องกันให้ตัดถ้อยคำที่ว่า “หรือเพื่อป้องกันไม่ให้เกิดความเกลียดชังระหว่างคนในชาติหรือศาสนา หรือการใช้ความรุนแรง

<sup>2</sup> คมชัดลึก. (2558). *เล็งบรรจอรชน.ห้ามใช้คำเกลียดชังสร้างรุนแรง.* (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก: <https://www.komchadluek.net/news/politic/199498>. [2563, 7 กรกฎาคม]

<sup>3</sup> คมชัดลึก. (2558). *เล็งบรรจอรชน.ห้ามใช้คำเกลียดชังสร้างรุนแรง.* (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก: <https://www.komchadluek.net/news/politic/199498>. [2563, 7 กรกฎาคม]

ระหว่างกัน” ที่เขียนไว้ในหมวด 2 ออกไป ทั้งนี้ เพื่อเป็นการป้องกันไม่ให้เกิดการกระทบกระทั่งกันระหว่างคณะกรรมการยกย่องรัฐธรรมนูญและสื่อมวลชน เพราะในการยกย่องรัฐธรรมนูญฉบับใหม่มีผลเปลี่ยนแปลงในหลายหน่วยงาน และอาจทำให้เกิดความไม่พอใจได้<sup>4</sup>

อย่างไรก็ดี แม้ว่ารัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 จะมีได้มีบทบัญญัติ ห้ามการใช้ข้อความที่ก่อให้เกิดความเกลียดชังไว้โดยตรง แต่เมื่อพิจารณาถึง หมวด 4 หน้าที่ของปวงชนชาวไทย มาตรา 50 ซึ่งกำหนดไว้ว่า บุคคลมีหน้าที่ ดังต่อไปนี้

(1) พิทักษ์รักษาไว้ซึ่งชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

(2) ป้องกันประเทศ พิทักษ์รักษาเกียรติภูมิผลประโยชน์ของชาติและสาธารณสมบัติของแผ่นดิน รวมทั้งให้ความร่วมมือในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

(3) ปฏิบัติตามกฎหมายอย่างเคร่งครัด

(4) เข้ารับการศึกษาอบรมในการศึกษาภาคบังคับ

(5) รับราชการทหารตามที่กฎหมายบัญญัติ

(6) เคารพและไม่ละเมิดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลอื่น และไม่กระทำการใดที่อาจก่อให้เกิดความแตกแยกหรือเกลียดชังในสังคม

(7) ไปใช้สิทธิเลือกตั้งหรือลงประชามติอย่างอิสระโดยคำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวมของประเทศเป็นสำคัญ

(8) ร่วมมือและสนับสนุนการอนุรักษ์และคุ้มครองสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติและ ความหลากหลายทางชีวภาพ รวมทั้งมรดกทางวัฒนธรรม

(9) เสียภาษีอากรตามที่กฎหมายบัญญัติ

(10) ไม่ร่วมมือหรือสนับสนุนการทุจริตและประพฤติมิชอบทุกรูปแบบ

จะเห็นว่า ในข้อที่ 6 ก็ได้กำหนดให้การเคารพและไม่ละเมิดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลอื่น และไม่กระทำการใดที่อาจก่อให้เกิดความแตกแยกหรือเกลียดชังในสังคม<sup>5</sup> เป็นหน้าที่ของประชาชนชาวไทยที่ต้องถือปฏิบัติตาม

### 3.1.2 ประมวลกฎหมายอาญา

กฎหมายอาญาเป็นกฎหมายที่รัฐบัญญัติขึ้นเพื่อช่วยกำหนดลักษณะของการกระทำที่ถือว่าเป็นความผิด และกำหนดบทลงโทษทางอาญาสำหรับความผิดนั้น เป็นกฎหมายที่บัญญัติว่าการ

<sup>4</sup> Nation TV. (2558). *กมธ. ยกย่อง รธน. ตัด Hate Speech ออกจากร่าง รธน.ฯ*. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก:

<https://www.nationtv.tv/main/content/378441431/>. [2563, 7 กรกฎาคม]

<sup>5</sup> รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560. มาตรา 50.

กระทำหรือไม่กระทำการอย่างไรใดเป็นความผิด ลักษณะของกฎหมายอาญาต้องแน่นอนชัดเจน กล่าวคือ “ถ้อยคำ” ในบทบัญญัติของกฎหมายอาญาต้องมีความชัดเจนหลักเลียงถ้อยคำที่จะทำให้ การตัดสินใจขึ้นอยู่กับความรูสึกที่เป็นอัตวิสัย และอำเภอใจผู้พิจารณาคดี ห้ามใช้กฎหมายที่ โกล่เคียงอย่างย้งลงโทษทางอาญาแก่บุคคล กฎหมายอาญาไม่มีผลย้อนหลังไปลงโทษการกระทำที่ ผ่านมาแล้ว กฎหมายอาญาต้องแปลหรือตีความโดยเคร่งครัด และห้ามใช้จาริตประเพณีแห่งท้องถิ่น ลงโทษทางอาญาแก่บุคคล

จากการศึกษาถึงการกระทำความผิดลักษณะการประทุษวาจาตามประมวลกฎหมายอาญา พบว่า ประมวลกฎหมายอาญา ไม่ได้บัญญัติถึงการกระทำลักษณะการแสดงออกถึง ความเกลียดชัง หรือการดูถูกศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์หรือการเลือกปฏิบัติ โดยอาศัยเหตุทางเชื้อชาติ ศาสนา ชาติพันธุ์ สีผิว ภาษา เพศ สถานะทางสังคม เป็นต้น ที่อาจนำไปสู่ความรุนแรง หรือความรูสึกที่เป็น ปฏิปักษ์ต่อกลุ่มบุคคล หรือที่เรียกว่า การประทุษวาจาไว้โดยเฉพาะ ผู้เขียนจึงมีความสนใจศึกษา เปรียบเทียบความผิดฐานอื่นๆ ในประมวลกฎหมายอาญาที่มีลักษณะใกล้เคียงกับการประทุษวาจา อันได้แก่ ความผิดฐานหมิ่นประมาท ความผิดฐานยุยงปลุกปั่น ความผิดฐานคุกคาม ข่มเหง และ ความผิดเกี่ยวกับศาสนา ดังนี้

### 3.1.2.1 ความผิดฐานหมิ่นประมาท

ประมวลกฎหมายอาญาได้กำหนดความผิดฐานหมิ่นประมาทไว้ในลักษณะ 11 ความผิด เกี่ยวกับเสรีภาพและชื่อเสียง หมวด 3 ดังนี้

มาตรา 326<sup>6</sup> ผู้ใดใส่ความผู้อื่นต่อบุคคลที่สาม โดยประการที่น่าจะทำให้ผู้อื่นนั้น เสียชื่อเสียงถูกดูหมิ่น หรือถูกเกลียดชัง ผู้นั้นกระทำความผิดฐานหมิ่นประมาท ต้องระวางโทษ จำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินสองหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา 327<sup>7</sup> ผู้ใดใส่ความผู้ตายต่อบุคคลที่สาม และการใส่ความนั้นน่าจะเป็นเหตุ ให้บิดา มารดา คู่สมรส หรือบุตรของผู้ตายเสียชื่อเสียง ถูกดูหมิ่นหรือถูกเกลียดชัง ผู้นั้นกระทำความผิดฐานหมิ่นประมาท ต้องระวางโทษดังบัญญัติไว้ในมาตรา 326 นั้น

มาตรา 328<sup>8</sup> ถ้าความผิดฐานหมิ่นประมาทได้กระทำโดยการโฆษณาด้วยเอกสาร ภาพวาดภาพระบายสี ภาพยนตร์ ภาพหรือตัวอักษรที่ทำให้ปรากฏไม่ว่าด้วยวิธีใดๆ แผ่นเสียง หรือ สิ่งบันทึกเสียง บันทึกภาพ หรือบันทึกอักษร กระทำโดยการกระจายเสียง หรือการกระจายภาพ หรือ

<sup>6</sup> ประมวลกฎหมายอาญา. มาตรา 326.

<sup>7</sup> ประมวลกฎหมายอาญา. มาตรา 327.

<sup>8</sup> ประมวลกฎหมายอาญา. มาตรา 328.

โดยกระทำการป่าวประกาศด้วยวิธีอื่น ผู้กระทำได้ระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปี และปรับไม่เกินสองแสนบาท

มาตรา 329<sup>9</sup> ผู้ใดแสดงความคิดเห็นหรือข้อความใดโดยสุจริต

(1) เพื่อความชอบธรรม ป้องกันตนหรือป้องกันส่วนได้เสียเกี่ยวกับตนตามคลองธรรม

(2) ในฐานะเป็นเจ้าพนักงานปฏิบัติกรตามหน้าที่

(3) ดิชมด้วยความเป็นธรรม ซึ่งบุคคลหรือสิ่งใดอันเป็นวิสัยของประชาชนย่อมกระทำ หรือ

(4) ในการแจ้งข่าวด้วยความเป็นธรรมเรื่องการดำเนินการอันเปิดเผยในศาล หรือในการประชุม

ผู้นั้นไม่มีความผิดฐานหมิ่นประมาท

มาตรา 330<sup>10</sup> ในกรณีหมิ่นประมาท ถ้าผู้ถูกหาว่ากระทำความผิด พิสูจน์ได้ว่าข้อที่หาว่าเป็นหมิ่นประมาทนั้นเป็นความจริง ผู้นั้นไม่ต้องรับโทษ

แต่ห้ามไม่ให้พิสูจน์ ถ้าข้อที่หาว่าเป็นหมิ่นประมาทนั้นเป็นการใส่ความในเรื่องส่วนตัว และการพิสูจน์จะไม่เป็นประโยชน์แก่ประชาชน

มาตรา 331<sup>11</sup> คู่ความ หรือทนายความของคู่ความ ซึ่งแสดงความคิดเห็น หรือข้อความในกระบวนการพิจารณาคดีในศาล เพื่อประโยชน์แก่คดีของตน ไม่มีความผิดฐานหมิ่นประมาท

หากพิจารณาการกระทำความผิดลักษณะการประทุษวาจาในกรอบความผิดฐานหมิ่นประมาทตามประมวลกฎหมายอาญา แม้ว่าในบางกรณีอาจมีความทับซ้อนคาบเกี่ยวกันอยู่ แต่กฎหมายอาญา ฐานหมิ่นประมาทก็ยังไม่ครอบคลุมการกระทำในลักษณะการประทุษวาจา กล่าวคือ

หากเป็นการสื่อสารที่สร้างความเกลียดชังที่กระทำต่อบุคคล โดยเฉพาะเจาะจง ด้วยเหตุแห่งการเลือกปฏิบัติ เช่น นายแดงใส่ความนายดำ ซึ่งนับถือศาสนาหนึ่งต่อบุคคลที่สามว่า เป็นพวกก่อการร้ายกรณีเช่นนี้อาจจัดอยู่ในองค์ประกอบความผิดฐานหมิ่นประมาท หรือการสื่อสารในลักษณะการประทุษวาจา ที่มุ่งต่อบุคคลกลุ่มจำกัดอันระบุตัวบุคคลในกลุ่มได้ อาจจัดอยู่ในขอบเขตกฎหมายหมิ่นประมาท แต่หากเป็นกรณีการแสดงความเกลียดชังต่อกลุ่มคนที่ไม่เจาะจงตัว การเผยแพร่ข้อความอันแสดงถึงการเหยียดหยามเชื้อชาติ ศาสนา ความเชื่อ เช่น นายแดงโพสต์ข้อความ

<sup>9</sup> ประมวลกฎหมายอาญา. มาตรา 329.

<sup>10</sup> ประมวลกฎหมายอาญา. มาตรา 330.

<sup>11</sup> ประมวลกฎหมายอาญา. มาตรา 331.

ให้ร้ายบุคคลที่นับถือศาสนาหนึ่งว่าเป็นพวกก่อการร้าย กรณีเช่นนี้ไม่สามารถระบุเจาะจงตัวผู้ถูกใส่ความได้ จึงไม่สามารถปรับใช้กฎหมายหมิ่นประมาทกับการสื่อสารลักษณะนี้ แม้ว่าจะเป็น การสื่อสารที่เกี่ยวข้องหรือสืบเนื่องจากเหตุแห่งการเลือกปฏิบัติ เช่น เชื้อชาติ ศาสนา ก็ตาม

จะเห็นได้ว่าหมิ่นประมาทตามประมวลกฎหมายอาญากับการประทุษวาจา นั้น อยู่บนพื้นฐานแนวคิดที่แตกต่างกัน เนื่องจากการประทุษวาจา มุ่งคุ้มครองบุคคลในกลุ่มเสี่ยงหรือเปราะบาง อันมีความสัมพันธ์กับเหตุแห่งการเลือกปฏิบัติ ในขณะที่ความผิดฐานหมิ่นประมาทมุ่งคุ้มครองชื่อเสียงของบุคคลใดบุคคลหนึ่งโดยเฉพาะ และการทำให้เสื่อมเสียชื่อเสียงนั้น ไม่จำเป็นต้องเกี่ยวข้องกับเหตุแห่งการเลือกปฏิบัติ และเมื่อพิจารณาความเสียหายอันเกิดจากการกระทำความผิดทางอาญา ในลักษณะการประทุษวาจา แล้วจะเห็นได้ว่าการกระทำความผิดดังกล่าวก่อให้เกิดความเสียหายที่รุนแรง และมีขอบเขตความเสียหายที่กว้างมีผลกระทบโดยตรงต่อชีวิตความเป็นอยู่ของผู้เสียหาย อย่งไรก็ดี กรณีความผิดฐานหมิ่นประมาทตามประมวลกฎหมายอาญา แม้มาตรา 326 จะบัญญัติโดยชัดเจนว่า การใส่ความให้ผู้อื่นถูกเกลียดชังถือเป็นความผิดอาญา แต่บทบัญญัติดังกล่าว มุ่งคุ้มครองปัจเจกบุคคล หากได้คุ้มครองกลุ่มบุคคลไม่ กรณีจึงไม่อาจถือได้ว่าเป็นกฎหมายที่ควบคุมการกระทำลักษณะการประทุษวาจาได้โดยสมบูรณ์

### 3.1.2.2 ความผิดฐานยุยงปลุกปั่น

เมื่อพิจารณาถึงการกระทำลักษณะการประทุษวาจา ตามความผิดฐานยุยงปลุกปั่น ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 116<sup>12</sup> ซึ่งบัญญัติไว้ว่า ผู้ใดกระทำให้ปรากฏแก่ประชาชนด้วยวาจา หนังสือหรือวิธีอื่นใดอันมิใช่เป็นการกระทำภายในความมุ่งหมายแห่งรัฐธรรมนูญ หรือมิใช่เพื่อแสดงความคิดเห็นหรือติชมโดยสุจริต

(1) เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในกฎหมายแผ่นดินหรือรัฐบาล โดยใช้กำลังข่มขืนใจหรือใช้กำลังประทุษร้าย

(2) เพื่อให้เกิดความปั่นป่วนหรือกระด้างกระเดื่องในหมู่ประชาชนถึงขนาดที่จะก่อความไม่สงบขึ้นในราชอาณาจักร หรือ

(3) เพื่อให้ประชาชนล่วงละเมิดกฎหมายแผ่นดิน ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินเจ็ดปี

พิจารณาตามองค์ประกอบของกฎหมายอาญามาตรา 116 จะเห็นว่า ครอบคลุมการกระตุ้นหรือ ยุยงที่มีวัตถุประสงค์ทำให้เกิดความไม่สงบหรือการฝ่าฝืนกฎหมาย ดังนั้น กรณีการประทุษวาจา ด้วยเหตุแห่งการเลือกปฏิบัติที่ส่งผลให้เกิดความปั่นป่วนในหมู่ประชาชนถึงขนาดก่อให้เกิดความไม่สงบ สามารถเข้าองค์ประกอบความผิดความผิดฐานยุยงปลุกปั่น ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 116 ได้ แต่หากกรณีการประทุษวาจานั้น มิได้มีลักษณะถึงขั้นทำให้เกิดความ

<sup>12</sup> ประมวลกฎหมายอาญา. มาตรา 116.

รุนแรงหรือความไม่สงบตามความหมายมาตรา 116 ก็จะไม่ใช่ภายใต้ขอบเขตความผิดนี้ ทั้งนี้ จะเห็นได้ว่า มาตรา 116 มิได้มีองค์ประกอบเกี่ยวกับเหตุแห่งการเลือกปฏิบัติ รวมทั้งมิได้ระบุถึงมูลเหตุจูงใจของการยุยงนั้นว่าจะต้องเกี่ยวข้องกับกลุ่มบุคคลที่เกี่ยวข้องกับเหตุแห่งการเลือกปฏิบัติ เช่น เชื้อชาติ ศาสนา เป็นต้น ทั้งนี้ เนื่องจากมาตรานี้มิได้มีวัตถุประสงค์เพื่อคุ้มครองสิทธิมนุษยชน แต่มีวัตถุประสงค์เพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยของประเทศ กรณีจึงไม่อาจถือได้ว่าเป็นกฎหมายที่ควบคุมการกระทำลักษณะการประทุษร้ายได้โดยสมบูรณ์

### 3.1.2.3 ความผิดฐานคุกคาม ข่มเหง

ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 397 แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ 22) พ.ศ. 2558 ได้บัญญัติถึงการกระทำลักษณะเป็นการคุกคาม ข่มเหง ไว้ว่า

มาตรา 397<sup>13</sup> ผู้ใดกระทำด้วยประการใดๆ ต่อผู้อื่น อันเป็นการรังแก ข่มเหง คุกคาม หรือกระทำให้ได้รับความอับอายหรือเดือดร้อนรำคาญ ต้องระวางโทษปรับไม่เกินห้าพันบาท

ถ้าการกระทำความผิดตามวรรคหนึ่งเป็นการกระทำในที่สาธารณะหรือต่อหน้าธารกำนัลหรือเป็นการกระทำอันมีลักษณะส่อไปในทางที่จะล่วงเกินทางเพศ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือนหรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ถ้าการกระทำความผิดตามวรรคสองเป็นการกระทำโดยอาศัยเหตุที่ผู้กระทำมีอำนาจเหนือผู้ถูกระทำอันเนื่องมาจากความสัมพันธ์ในฐานะที่เป็นผู้บังคับบัญชา นายจ้าง หรือผู้มีอำนาจเหนือประการอื่น ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือน และปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท

ตามบทบัญญัติของมาตรา 397 เดิมการกระทำซึ่งเป็นองค์ประกอบภายนอกของความผิด คือ การกระทำด้วยประการใดๆ อันเป็นการรังแก หรือข่มเหงผู้อื่น หรือการทำให้ผู้อื่นได้รับความอับอายหรือเดือดร้อนรำคาญที่กระทำ ในที่สาธารณะหรือต่อหน้าธารกำนัล แยกอธิบายได้ดังนี้<sup>14</sup>

1) การกระทำที่เป็นการรังแกหรือการข่มเหงผู้อื่นในที่สาธารณะหรือต่อหน้าธารกำนัล ผู้กระทำความผิดส่วนนี้กฎหมายไม่ได้จำกัดว่าเป็นบุคคลใดจึงบังคับใช้กับบุคคลทุกคนโดยไม่จำกัด และผู้ถูกระทำในความผิดฐานนี้คือ ผู้อื่น ส่วนการกระทำ ของความผิดฐานนี้ คือ การกระทำใดๆ อันเป็นการรังแกข่มเหง เช่น การยื้อยุดเสื่อผ้า หรือการจอดรถกีดขวาง เป็นต้น และต้องเป็นการกระทำในที่สาธารณะหรือต่อหน้าธารกำนัล

<sup>13</sup> ประมวลกฎหมายอาญา. มาตรา 397.

<sup>14</sup> คณิต ณ นคร. (2559). *กฎหมายอาญาภาคความผิด (พิมพ์ครั้งที่ 11)*. กรุงเทพฯ : วิญญูชน. หน้า 193-197.

2) การกระทำที่ทำให้ผู้อื่นได้รับความอับอายหรือเดือดร้อนรำคาญในที่สาธารณะ หรือต่อหน้าธารกำนัล ผู้กระทำความผิดส่วนนี้กฎหมายไม่จำกัดว่าเป็นบุคคลใดจึงใช้บังคับได้กับ บุคคลทุกคนโดยไม่จำกัด และกรรมของการกระทำ หรือผู้ถูกระทำในความผิดฐานนี้คือผู้อื่น ส่วน การกระทำของความผิดฐานนี้คือการกระทำใดๆ ที่เป็นการทำให้ผู้อื่นได้รับความอับอายหรือได้รับความ เดือดร้อนรำคาญ เช่น การพูดหยอกล้อผู้หญิง ตามเกี้ยวพาราสีบุคคลที่ไม่รู้จักกันมาก่อน และ จะต้องกระทำในที่สาธารณะสถานหรือต่อหน้าธารกำนัลจึงจะเป็นความผิด

ความหมายของคำว่า “อับอาย” หมายถึง อายไม่กล้าสู้หน้า ขายหน้า ส่วนคำว่า “เดือดร้อนรำคาญ” หมายถึง อาการระคายเคือง ซึ่งศาลฎีกาเคยวินิจฉัยในคดีหนึ่งว่า “การดำเข้าไปซ้ำ มาที่หน้าประตูบ้านผู้เสียหายในเวลากลางคืนเวลาหลับนอนของผู้เสียหาย เป็นการทำให้ผู้เสียหาย เดือดร้อนรำคาญ<sup>15</sup>

สำหรับองค์ประกอบความผิดในส่วนของการกระทำที่ได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมในวรรค หนึ่ง คือ การคุกคามนั้น นิยามความหมายของพฤติกรรมการคุกคามทางเพศในทางกฎหมายของ ประเทศไทยไม่มีการให้คำนิยามความหมายไว้อย่างชัดเจน หากพิจารณาตามพจนานุกรมฉบับ ราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 ได้ให้ความหมายคำว่า “คุกคาม” ว่า หมายถึงการแสดงอำนาจด้วย กิริยาหรือวาทะให้หวาดกลัว ทำให้กลัว เช่น ภัยคุกคาม<sup>16</sup>

หากพิจารณาองค์ประกอบความผิดฐานคุกคาม ข่มเหง ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 397 เปรียบเทียบกับการประทุษวาจาแล้วนั้น จะเห็นว่าบทบัญญัติมาตรา 397 มุ่งคุ้มครอง การกระทำความผิดเพียงเล็กน้อย เช่น การทำให้อับอาย หรือเดือดร้อนรำคาญ ซึ่งเป็นความผิดลหุ โทษ ส่วนการประทุษวาจาเป็นการก่อให้เกิดความเสียหายที่ร้ายแรงกว่า กล่าวคือ เป็นการข่มขู่ให้เกิด ความความเกลียดชังต่อกลุ่มบุคคล ซึ่งความเสียหายจะเกิดขึ้นในวงกว้างกว่า

และหากพิจารณาเรื่องการคุกคามทางเพศแล้วนั้น จะเห็นว่า การคุกคาม หมายถึง การ ทำให้หวาดกลัว ส่วนการประทุษวาจาไม่จำเป็นต้องให้เกิดความหวาดกลัว แต่เป็นการข่มขู่ให้เกิดความ เกลียดชัง โดยอาศัยความแตกต่างทางเพศ หรือรสนิยมทางเพศของกลุ่มบุคคล ดังนั้น จึงไม่อาจนำ บทบัญญัติในเรื่องของการคุกคาม ข่มเหง ตามประมวลกฎหมายอาญามาใช้กับการประทุษ วาจาได้

<sup>15</sup> ทิพวัลย์ ศรีรักษา. (2561). *ปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับกรณีการคุกคามทางเพศโดยการเฝ้าติดตาม ก่อให้เกิด ความเดือดร้อนรำคาญ และข่มขู่*. สารนิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต กลุ่มวิชากฎหมายอาญาและกระบวนการ ยุติธรรมทางอาญา, คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีปทุม. หน้า 64.

<sup>16</sup> พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2554 (พิมพ์ครั้งที่ 2 พ.ศ.2556). หน้า 262.



### 3.1.2.4 ความผิดเกี่ยวกับศาสนา

ความผิดลักษณะการประทุษวาจา มีลักษณะของการแสดงออกถึงความเกลียดชังหรือการดูถูกศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์หรือการเลือกปฏิบัติ โดยอาศัยเหตุทางเชื้อชาติ ศาสนา ชาติพันธุ์ สีผิว ภาษา เพศ สถานะทางสังคม ผู้เขียนจึงสนใจศึกษาถึงตามความผิดเกี่ยวกับศาสนาในประมวลกฎหมายอาญาเปรียบเทียบกับการประทุษวาจา กล่าวคือ

ประมวลกฎหมายอาญาได้บัญญัติถึงการกระทำเกี่ยวกับศาสนาไว้ใน ลักษณะ 4 มาตรา 206 ถึงมาตรา 208 ดังนี้

มาตรา 206<sup>17</sup> ผู้ใดกระทำด้วยประการใด ๆ แก่วัตถุหรือสถานอันเป็นที่เคารพในทางศาสนาของหมู่ชนใด อันเป็นการเหยียดหยามศาสนานั้น ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงเจ็ดปี หรือปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึงหนึ่งแสนสี่หมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา 207<sup>18</sup> ผู้ใดก่อให้เกิดการวุ่นวายขึ้นในที่ประชุมศาสนิกชนเวลาประชุมกัน นมัสการ หรือกระทำพิธีกรรมตามศาสนาใด ๆ โดยชอบด้วยกฎหมาย ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินสองหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา 208<sup>19</sup> ผู้ใดแต่งกายหรือใช้เครื่องหมายที่แสดงว่าเป็นภิกษุ สามเณร นักพรตหรือนักบวชในศาสนาใดโดยมิชอบ เพื่อให้บุคคลอื่นเชื่อว่าเป็นบุคคลเช่นนั้น ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินสองหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

จะเห็นว่ากฎหมายเกี่ยวกับศาสนาตามประมวลกฎหมายอาญามุ่งคุ้มครองในเชิงรูปธรรมเท่านั้น กล่าวคือ มาตรา 206 กฎหมายมุ่งคุ้มครองวัตถุหรือสถานที่ทางศาสนา ในมาตรา 207 มุ่งคุ้มครองพิธีกรรมทางศาสนา และมาตรา 208 กฎหมายมุ่งคุ้มครองเครื่องแบบหรือเครื่องหมายทางศาสนา กฎหมายอาญาลักษณะนี้มิได้เน้นคุ้มครองในเชิงนามธรรมด้วย กรณีจึงไม่อาจถือได้ว่าเป็นกฎหมายที่ควบคุมการกระทำลักษณะการประทุษวาจาได้โดยสมบูรณ์<sup>20</sup>

### 3.1.3 พระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550

พระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550 เป็นกฎหมายสำคัญที่ผู้เขียนสนใจศึกษา เนื่องจากสารนิพนธ์เล่มนี้ต้องการศึกษาถึงการกำหนดความรับผิดทางอาญาลักษณะการประทุษวาจาในสื่อสังคมออนไลน์ ตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิด

<sup>17</sup> ประมวลกฎหมายอาญา. มาตรา 206.

<sup>18</sup> ประมวลกฎหมายอาญา. มาตรา 207.

<sup>19</sup> ประมวลกฎหมายอาญา. มาตรา 208.

<sup>20</sup> วสิน แดงประดับ. (ม.ป.ป). *การควบคุมการแสดงออกที่สร้างความเกลียดชัง (hate speech)*. กฤษฎีกา โฟกัส. สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา. หน้า 11.

เกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550 โดยมุ่งเน้นไปที่ผู้ให้บริการสื่อสังคมออนไลน์ ดังนั้น จึงจำเป็นต้องศึกษาถึงการกระทำความผิดตามที่พระราชบัญญัตินี้กำหนดไว้เปรียบเทียบกับการกระทำลักษณะการประทุษวาจา ตลอดจนความรับผิดของผู้ให้บริการ ดังนี้

หลักการและเหตุผลในการตราพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550 นั้น เนื่องจากในปัจจุบันคอมพิวเตอร์ได้เป็นส่วนสำคัญของการประกอบกิจการและดำรงชีวิตของมนุษย์ หากมีผู้กระทำความผิดด้วยประการใดๆ ให้ระบบคอมพิวเตอร์ไม่สามารถทำงานตามคำสั่งที่กำหนดไว้หรือทำให้การทำงานผิดพลาดไปจากคำสั่งที่กำหนดไว้ หรือใช้วิธีการใดๆ เข้าล่วงรู้ข้อมูล แก้ไข หรือทำลายข้อมูลของบุคคลอื่นในระบบคอมพิวเตอร์โดยมิชอบ หรือใช้ระบบคอมพิวเตอร์เพื่อเผยแพร่ข้อมูลอันเป็นเท็จหรือมีลักษณะอันลามกอนาจาร ย่อมทำให้เกิดความเสียหาย กระทบกระเทือนต่อเศรษฐกิจ สังคม และความมั่นคงของรัฐ รวมทั้งความสงบสุขและศีลธรรมอันดีของประชาชน สมควรกำหนดมาตรการเพื่อป้องกันและปราบปรามการกระทำดังกล่าว

แต่เดิมพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550 ได้กำหนดความรับผิดของผู้นำเข้าข้อมูลอันเป็นเท็จในระบบคอมพิวเตอร์ ไว้ในมาตรา 14 ซึ่งต่อมาได้มีพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2560 แก้ไขเพิ่มเติมมาตราดังกล่าว โดยได้กำหนดความรับผิดไว้ดังนี้

มาตรา 14<sup>21</sup> ผู้ใดกระทำความผิดที่ระบุไว้ดังต่อไปนี้ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปีหรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

(1) โดยทุจริต หรือโดยหลอกลวง นำเข้าสู่ระบบคอมพิวเตอร์ซึ่งข้อมูลคอมพิวเตอร์ที่บิดเบือนหรือปลอมไม่ว่าทั้งหมดหรือบางส่วน หรือข้อมูลคอมพิวเตอร์อันเป็นเท็จ โดยประการที่น่าจะเกิดความเสียหายแก่ประชาชน อันมิใช่การกระทำความผิดฐานหมิ่นประมาทตามประมวลกฎหมายอาญา

(2) นำเข้าสู่ระบบคอมพิวเตอร์ซึ่งข้อมูลคอมพิวเตอร์อันเป็นเท็จ โดยประการที่น่าจะเกิดความเสียหายต่อการรักษาความมั่นคงปลอดภัยของประเทศ ความปลอดภัยสาธารณะ ความมั่นคงในทางเศรษฐกิจของประเทศ หรือโครงสร้างพื้นฐานอันเป็นประโยชน์สาธารณะของประเทศ หรือก่อให้เกิดความตื่นตระหนกแก่ประชาชน

<sup>21</sup> พระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550 แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2560. มาตรา 14.

(3) นำเข้าสู่ระบบคอมพิวเตอร์ซึ่งข้อมูลคอมพิวเตอร์ใดๆ อันเป็นความผิดเกี่ยวกับความมั่นคงแห่งราชอาณาจักรหรือความผิดเกี่ยวกับการก่อการร้ายตามประมวลกฎหมายอาญา

(4) นำเข้าสู่ระบบคอมพิวเตอร์ซึ่งข้อมูลคอมพิวเตอร์ใดๆ ที่มีลักษณะอันลามกและข้อมูล คอมพิวเตอร์นั้นประชาชนทั่วไปอาจเข้าถึงได้

(5) เผยแพร่หรือส่งต่อซึ่งข้อมูลคอมพิวเตอร์โดยรู้อยู่แล้วว่าเป็นข้อมูลคอมพิวเตอร์ตาม (1) (2) (3) หรือ (4)

ถ้าการกระทำความผิดตามวรรคหนึ่ง (1) มิได้กระทำต่อประชาชน แต่เป็นการกระทำต่อบุคคลใดบุคคลหนึ่ง ผู้กระทำ ผู้เผยแพร่หรือส่งต่อซึ่งข้อมูลคอมพิวเตอร์ดังกล่าวต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปีหรือปรับไม่เกินหกหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ และให้เป็นความผิดอันยอมความได้

การแก้ไขพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550 ในมาตรา 14 นี้ เป็นไปเพื่อมุ่งคุ้มครองสิทธิของประชาชนให้มากขึ้น กล่าวคือ

การเขียนมาตรา 14 (1) ในพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ 2550 ก็เพื่อห้ามการนำข้อมูลปลอมหรือเป็นเท็จเข้าสู่ระบบคอมพิวเตอร์โดยน่าจะเกิดความเสียหายแก่ผู้อื่นหรือประชาชนเท่านั้น มิได้ประสงค์ใช้เป็นเครื่องมือในการดำเนินคดีฐานหมิ่นประมาทออนไลน์หรือทางอินเทอร์เน็ตซึ่งเป็นเรื่องส่วนบุคคลแต่อย่างใด แต่เนื่องจากที่ผ่านมาในการดำเนินคดีฐานหมิ่นประมาทออนไลน์หรือทางอินเทอร์เน็ตจะอ้างมาตรา 14 (1) รวมไปถึงในคำฟ้องด้วย โดยฝ่ายโจทก์มักอ้างว่าตนได้รับความเสียหายจากข้อความที่มีการโพสต์อันเป็นเท็จ ซึ่งอัตราโทษตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550 จะสูงกว่าประมวลกฎหมายอาญาและกลายเป็นความผิดที่ยอมความไม่ได้ซึ่งไม่ใช่ความประสงค์พระราชบัญญัตินี้ จึงมีแก้ไขมาตรา 14 (1) ดังกล่าว เพื่อให้มีความชัดเจนยิ่งขึ้นว่าประสงค์ใช้กับการกระทำโดยทุจริตหรือหลอกลวง มิใช่นำมาใช้กับคดีหมิ่นประมาทซึ่งเป็นความผิดที่สามารถดำเนินคดีได้ตามประมวลกฎหมายอาญาอยู่แล้วและเป็นความผิดอันยอมความได้<sup>22</sup>

ส่วนกรณีมาตรา 14 (2) ที่มุ่งคุ้มครองความมั่นคงปลอดภัยของประเทศ ความปลอดภัยสาธารณะ ความมั่นคงในทางเศรษฐกิจของประเทศ หรือโครงสร้างพื้นฐานอันเป็นประโยชน์สาธารณะของประเทศนั้น มิได้ประสงค์ปิดกั้นการแสดงความคิดเห็นต่อบริการสาธารณะต่างๆ ของรัฐแต่อย่างใดซึ่งก่อนหน้านี้มีความกังวลเกี่ยวกับคำว่า "การบริการสาธารณะ ซึ่งไม่มี

<sup>22</sup> เว็บไซต์กฤษฎีกา. (ม.ป.ป). *พรบ.คอมพิวเตอร์ฉบับใหม่ ให้ความสำคัญคุ้มครองสิทธิของประชาชนอย่างไร.* (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก: <http://web.krisdika.go.th/data/outsidedata/cosok/file/27-12-29-1.pdf>. [2563, 8 กรกฎาคม]

นิยามที่ชัดเจนว่าหมายถึงอะไรบ้าง เพื่อป้องกันปัญหาการตีความพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550 จึงได้ตัดคำว่า “การบริการสาธารณะ” ออกไป ดังนั้นประชาชนจึงมีสิทธิวิเคราะห์และวิจารณ์การให้บริการของภาครัฐได้เหมือนเดิม<sup>23</sup>

หากพิจารณาเรื่องการประทุษวาจาเปรียบเทียบกับความผิดตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550 แก้ไขเพิ่มเติมตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2560 มาตรา 14 แล้วพบว่า การเผยแพร่เนื้อหาเกี่ยวกับความเกลียดชังด้วยเหตุแห่งการเลือกปฏิบัติต่างๆ โดยอาศัยเหตุทางเชื้อชาติ ศาสนา ชาติพันธุ์ สีผิว ภาษา เพศ สถานะทางสังคม เป็นต้น นั้น อาจจัดอยู่ภายใต้องค์ประกอบความผิดของกฎหมายนี้ได้

สำหรับข้อมูลเนื้อหาที่มีลักษณะการประทุษวาจานั้น จะต้องพิจารณาตามลักษณะข้อเท็จจริง ซึ่งในบางกรณีจะไม่เข้าข่ายความผิด พระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ เช่น มาตรา 14 (1) โดยทุจริต หรือ โดยหลอกลวง นำเข้าสู่ระบบคอมพิวเตอร์ซึ่งข้อมูลคอมพิวเตอร์ที่บิดเบือนหรือปลอมไม่ว่าทั้งหมดหรือบางส่วน หรือข้อมูลคอมพิวเตอร์อันเป็นเท็จ โดยประการที่น่าจะเกิดความเสียหายแก่ประชาชน อันมิใช่การกระทำความผิดฐานหมิ่นประมาทตามประมวลกฎหมายอาญา” หากข้อมูลคอมพิวเตอร์อันมีลักษณะการประทุษวาจานั้น เป็นการใส่ความผู้อื่นที่ระบุตัวผู้ถูกใส่ความได้ว่าเป็นใคร กล่าวคือ เมื่อบุคคลที่สามอ่านข้อมูลนั้นเข้าใจว่าบุคคลในข้อมูลหมายถึง ผู้ที่ถูกใส่ความ ก็จะเข้าองค์ประกอบความผิดฐานหมิ่นประมาทตามกฎหมายอาญา และไม่เป็นความผิดตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์มาตรา 14 (1)

อย่างไรก็ตาม ในบางกรณีการประทุษวาจา นั้นอาจเข้าองค์ประกอบความผิดตาม มาตรา 14 (1) ได้ เช่น การเผยแพร่ข้อมูลแสดงความเกลียดชังด้วยเหตุแห่งเชื้อชาติ ศาสนา ของบุคคลซึ่งมีจำนวนมากและไม่สามารถระบุตัวได้ว่าเป็นใคร ในเมื่อไม่เป็นความผิดฐานหมิ่นประมาท ดังนั้น โดยหลักแล้วการกระทำเช่นนี้ยังคงอยู่ภายใต้พระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ มาตรา 14 (1) แต่ทั้งนี้ต้องเข้าองค์ประกอบอื่นด้วย กล่าวคือ ต้องพิจารณาว่า นำเข้าสู่ระบบคอมพิวเตอร์ซึ่งข้อมูลเท็จ บิดเบือนหรือไม่ และการกระทำดังกล่าวจะทำให้ประชาชนเสียหายอย่างไร สำหรับองค์ประกอบในส่วนเจตนาพิเศษที่ว่า “โดยทุจริต” นั้นอาจทำให้ มาตรา 14 (1) ไม่สามารถนำมาปรับใช้กับการประทุษวาจาได้ เนื่องจากโดยลักษณะทั่วไปของการกระทำการประทุษวาจานั้น มิได้มุ่งหวังผลประโยชน์โดยมิชอบ แต่ยังคงเข้าองค์ประกอบ “โดย

<sup>23</sup> เว็บไซต์กฤษฎีกา. (ม.ป.ป). *พรบ.คอมพิวเตอร์ฉบับใหม่ ให้ความสำคัญคุ้มครองสิทธิของประชาชนอย่างไร.* (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก: <http://web.krisdika.go.th/data/outsidedata/cosok/file/27-12-29-1.pdf>. [2563, 8 กรกฎาคม]

หลอกลวง” ซึ่งมีความหมายกว้าง ตัวอย่าง นายแดงโพสต์ข้อมูลคอมพิวเตอร์มีเนื้อหาอันเป็นที่ทำให้เกิดความเกลียดชังผู้นับถือศาสนาหนึ่ง โดยมีได้มุ่งเจาะจงถึงบุคคลใดบุคคลหนึ่งโดยเฉพาะกรณีนี้อาจเข้าองค์ประกอบมาตรา 14 (1) แต่ต้องพิจารณาด้วยว่าการกระทำนั้น “โดยประการที่น่าจะเกิดความเสียหายแก่ประชาชน” หรือไม่

ดังนั้น เมื่อพิจารณาองค์ประกอบความผิดตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ในส่วนความผิดเกี่ยวกับเนื้อหาแล้ว ไม่อาจสรุปเป็นการทั่วไปได้ว่า การประทุษวาจา อยู่ภายใต้พระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ หรือไม่อยู่ ภายใต้พระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ เนื่องจากจะต้องขึ้นอยู่กับลักษณะข้อเท็จจริงของการประทุษวาจาเป็นกรณีไป ลักษณะเช่นนี้แสดงให้เห็นว่า พระราชบัญญัตินี้มิได้มุ่งหมายเพื่อใช้บังคับกับกรณีการประทุษวาจาเป็นการเฉพาะ เนื่องจากโดยหลักแล้วเป็นกฎหมายที่มีเจตนารมณ์ใช้กับอาชญากรรมคอมพิวเตอร์

#### ผู้ให้บริการ

การศึกษาถึงการกำหนดความรับผิดชอบทางอาญาลักษณะการประทุษวาจา ตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550 นี้มุ่งเน้นไปที่ความรับผิดชอบของผู้ให้บริการสื่อสังคมออนไลน์ ดังนั้น จึงต้องศึกษาเกี่ยวกับความหมาย หน้าที่ และความรับผิดชอบของผู้ให้บริการตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550 ด้วย ดังนี้

#### ความหมายของผู้ให้บริการ

ตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550 ได้ให้ความหมายของผู้ให้บริการไว้ในมาตรา 2 ว่า<sup>24</sup>

#### ผู้ให้บริการ หมายความว่า

(1) ผู้ให้บริการแก่บุคคลอื่นในการเข้าสู่อินเทอร์เน็ต หรือให้สามารถติดต่อถึงกันโดยประการอื่น โดยผ่านทางระบบคอมพิวเตอร์ ทั้งนี้ไม่ว่าจะเป็นการให้บริการในนามของตนเองหรือในนามหรือเพื่อประโยชน์ของบุคคลอื่น

(2) ผู้ให้บริการเก็บรักษาข้อมูลคอมพิวเตอร์เพื่อประโยชน์ของบุคคลอื่น

#### หน้าที่ของผู้ให้บริการ

พระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550 ได้กำหนดหน้าที่ของผู้ให้บริการไว้ใน มาตรา 26 ดังนี้

<sup>24</sup> พระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550. มาตรา 2.

มาตรา 26 ผู้ให้บริการต้องเก็บรักษาข้อมูลจราจรทางคอมพิวเตอร์ไว้ไม่น้อยกว่าเก้าสิบวันนับแต่วันที่ข้อมูลนั้นเข้าสู่ระบบคอมพิวเตอร์ แต่ในกรณีจำเป็น พนักงานเจ้าหน้าที่จะสั่งให้ผู้ให้บริการผู้ใดเก็บรักษาข้อมูลจราจรทางคอมพิวเตอร์ไว้เกินเก้าสิบวันแต่ไม่เกินหนึ่งปี เป็นกรณีพิเศษเฉพาะรายและเฉพาะคราวก็ได้

ผู้ให้บริการจะต้องเก็บรักษาข้อมูลของผู้ใช้บริการเท่าที่จำเป็นเพื่อให้สามารถระบุตัวผู้ให้บริการนับตั้งแต่เริ่มใช้บริการและต้องเก็บรักษาไว้เป็นเวลาไม่น้อยกว่าเก้าสิบวันนับตั้งแต่การให้บริการสิ้นสุดลง ผู้ให้บริการผู้ใดไม่ปฏิบัติตามมาตรานี้ ต้องระวางโทษปรับไม่เกินห้าแสนบาท<sup>25</sup>

#### ความรับผิดชอบของผู้ให้บริการ

พระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550 แต่เดิมได้กำหนดความรับผิดชอบของผู้ให้บริการในมาตรา 15 ว่า ผู้ให้บริการผู้ใดจงใจสนับสนุนหรือยินยอมให้มีการกระทำความผิดตามมาตรา 14 ในระบบคอมพิวเตอร์ที่อยู่ในความควบคุมของตน ต้องระวางโทษเช่นเดียวกับผู้กระทำความผิดตามมาตรา 14 แต่ต่อมาได้มีพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2560 แก้ไขเพิ่มเติมมาตราดังกล่าว ดังนี้

มาตรา 15 ผู้ให้บริการผู้ใดให้ความร่วมมือ ยินยอม หรือรู้เห็นเป็นใจให้มีการกระทำความผิดตามมาตรา 14 ในระบบคอมพิวเตอร์ที่อยู่ในความควบคุมของตน ต้องระวางโทษเช่นเดียวกับผู้กระทำความผิดตามมาตรา 14<sup>26</sup>

ให้รัฐมนตรีออกประกาศกำหนดขั้นตอนการแจ้งเตือน การระงับการทำให้แพร่หลายของข้อมูลคอมพิวเตอร์และการนำข้อมูลคอมพิวเตอร์นั้นออกจากระบบคอมพิวเตอร์

ถ้าผู้ให้บริการพิสูจน์ได้ว่าตนได้ปฏิบัติตามประกาศของรัฐมนตรีที่ออกตามวรรคสอง ผู้นั้น ไม่ต้องรับโทษ

กรณีมาตรา 15 ของพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550 เดิมกำหนดให้ผู้ให้บริการที่จงใจสนับสนุนหรือยินยอมให้มีการกระทำความผิดต่างๆ ตามมาตรา 14 ในระบบคอมพิวเตอร์ที่อยู่ในความควบคุมของตน ต้องรับโทษเช่นเดียวกับผู้กระทำ

<sup>25</sup> พระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550. มาตรา 26.

<sup>26</sup> พระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550 แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2560. มาตรา 15.

ความผิดตามมาตรา 14 โดยไม่มีข้อยกเว้นโทษนั้น แต่ตาม พรบ.คอมพิวเตอร์ฉบับใหม่นี้ให้ความคุ้มครองผู้ให้บริการและประชาชนมากขึ้นหากได้ปฏิบัติตามคำเตือนของกฎหมายแล้ว<sup>27</sup>

สำหรับขั้นตอนการแจ้งเดือนนั้น เป็นไปตามประกาศกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมเรื่อง ขั้นตอนการแจ้งเดือน การระงับการทำให้แพร่หลายของข้อมูลคอมพิวเตอร์และการนำข้อมูลคอมพิวเตอร์ออกจากระบบคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2560 ที่ได้กำหนดไว้

### 3.2 กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดลักษณะการประทุษวาจาของต่างประเทศ

เนื่องจากประเทศไทยยังไม่มีกฎหมายฉบับใดที่บัญญัติให้การกระทำความผิดลักษณะการประทุษวาจาเป็นความผิดอาญาโดยเฉพาะ ดังนั้น จึงจำเป็นต้องศึกษากฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดลักษณะการประทุษวาจาของต่างประเทศ โดยผู้ศึกษามีความสนใจศึกษาทั้งพันธกรณีระหว่างประเทศด้านสิทธิมนุษยชน และกฎหมายภายในประเทศของต่างประเทศ ดังนี้

#### 3.2.1 พันธกรณีระหว่างประเทศด้านสิทธิมนุษยชน

จากการศึกษากฎหมายของต่างประเทศ พบว่า มีพันธกรณีระหว่างประเทศด้านสิทธิมนุษยชน ที่ประเทศไทยเป็นภาคีสมาชิก ได้กล่าวถึงพันธกรณีเรื่องการต่อต้านการประทุษวาจาไว้มี ดังนี้

3.2.1.1 ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน ค.ศ.1948 (Universal declaration of Human Rights หรือ UDHR)

ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน (Universal Declaration of Human Rights หรือ UDHR) คือ เอกสารที่ทั่วโลกตกลงใช้ร่วมกันเป็นแนวทางไปสู่เสรีภาพและความเท่าเทียม โดยการปกป้องสิทธิมนุษยชนของทุกคนในทุกแห่งหน ถือเป็นครั้งแรกในประวัติศาสตร์ที่นานาประเทศเห็นพ้องกันว่า สิทธิและเสรีภาพเป็นสิ่งที่ต้องได้รับการปกป้องเพื่อให้นุชนสามารถมีชีวิตอยู่ได้อย่างเสรี เท่าเทียม และมีศักดิ์ศรี ปฏิญญานี้ได้อธิบายสิทธิและเสรีภาพ 30 อย่างที่มนุษย์ทุกคนต้องมี และไม่มีใครพราก มันไปได้ ซึ่งสิทธิเหล่านี้ได้เป็นรากฐานสำคัญของกฎหมายระหว่างประเทศด้านสิทธิมนุษยชน แม้แต่ในปัจจุบัน เอกสารนี้ก็ยังคงบังคับใช้อยู่ และเป็นเอกสารที่ได้รับการแปลภาษามากที่สุดในโลก<sup>28</sup>

<sup>27</sup> เว็บไซต์กฤษฎีกา. (ม.ป.ป). พรบ.คอมพิวเตอร์ฉบับใหม่ ให้ความคุ้มครองสิทธิของประชาชนอย่างไร. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก: <http://web.krisdika.go.th/data/outsitedata/cosok/file/27-12-29-1.pdf>. [2563, 8 กรกฎาคม]

<sup>28</sup> Amnesty International Thailand. (ม.ป.ป). ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก: <https://www.amnesty.or.th/our-work/hre/what-udhr/>. [2563, 9 กรกฎาคม]

ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน ได้กล่าวถึงสิทธิเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นไว้ในกลุ่มที่สี่ เป็นกลุ่มที่รับรองสิทธิเสรีภาพและเสรีภาพทางการเมืองปรากฏอยู่ในบทบัญญัติข้อ 18 ถึงข้อ 20 ดังนี้

ข้อ 18 บุคคล มีเสรีภาพทางความคิด มโนธรรม และศาสนา สิทธินี้รวมถึงเสรีภาพที่จะเปลี่ยนศาสนา หรือความเชื่อ และเสรีภาพที่จะแสดงให้ศาสนาหรือความเชื่อประจักษ์ในรูปแบบการสั่งสอน การปฏิบัติกิจการเคารพสักการะบูชา สวดมนต์และพิธีกรรมไม่ว่าจะโดยลำพังตนเองหรือร่วมกับผู้อื่นในประชาคมในที่สาธารณะหรือในที่ส่วนตัว<sup>29</sup>

ข้อ 19 บุคคลมีสิทธิและเสรีภาพ ในความเห็น และการแสดงออก สิทธินี้รวมถึงเสรีภาพที่จะยึดมั่นในความคิดเห็นโดยปราศจากการสอดแทรกและที่จะแสวงหารับ ตลอดจนการแจ้งข่าว รวมทั้ง ความคิดเห็น โดยผ่านสื่อใดๆ โดยมีต้องคำนึงถึงเขตแดน<sup>30</sup>

ข้อ 20 บุคคลมีสิทธิและเสรีภาพในการชุมนุม และสมาคมโดยสงบการบังคับให้บุคคลเข้าเป็นสมาชิกของสมาคมจะกระทำมิได้<sup>31</sup>

แม้กฎหมายดังกล่าวไม่ได้กล่าวถึงการกระทำลักษณะการประทุษวาจาเอาไว้โดยตรง แต่นักกฎหมาย และนักวิชาการต่างๆ มีความเห็นตรงกันว่า ข้อ 7 ซึ่งกำหนดว่า “ทุกคนเสมอภาคกัน ตามกฎหมายและมีสิทธิที่จะได้รับความคุ้มครองเท่าเทียมกัน โดยปราศจากการเลือกปฏิบัติใดๆ ทุกคน มีสิทธิที่จะได้รับความคุ้มครองเท่าเทียมกันจากการเลือกปฏิบัติใดๆ อันเป็นการล่วงละเมิดปฏิญญานี้ และจากการยุ้งให้เกิดการเลือกปฏิบัติดังกล่าว”<sup>32</sup> นั้น เป็นนัยให้รัฐภาคีต้องต้องกำจัดการแสดงออกที่เป็นการกระทำลักษณะการประทุษวาจา

<sup>29</sup> Universal declaration of Human Rights. Article 18

Everyone has the right to freedom of thought, conscience and religion; this right includes freedom to change his religion or belief, and freedom, either alone or in community with others and in public or private, to manifest his religion or belief in teaching, practice, worship and observance.

<sup>30</sup> Universal declaration of Human Rights. Article 19

Everyone has the right to freedom of opinion and expression; this right includes freedom to hold opinions without interference and to seek, receive and impart information and ideas through any media and regardless of frontiers.

<sup>31</sup> Universal declaration of Human Rights. Article 20

(1) Everyone has the right to freedom of peaceful assembly and association.

(2) No one may be compelled to belong to an association.

<sup>32</sup> Universal declaration of Human Rights. Article 7



3.2.1.2 อนุสัญญาว่าด้วยการจัดการเลือกปฏิบัติทางเชื้อชาติในทุกรูปแบบ ค.ศ. 1965 (Convention on the Elimination of All Forms of Racial Discrimination หรือ CERD)

อนุสัญญาระหว่างประเทศว่าด้วยการจัดการเลือกปฏิบัติทางเชื้อชาติในทุกรูปแบบ เป็นหนึ่งในสนธิสัญญาระหว่างประเทศด้านสิทธิมนุษยชน ซึ่งรับรองโดยข้อมติสมัชชา สหประชาชาติ ที่ 2106 ในการประชุมสมัชชาสหประชาชาติ สมัยสามัญ สมัยที่ 20 เมื่อวันที่ 21 ธันวาคม 2508 และมีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 4 มกราคม 2512 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อต่อต้านและจัดการเหยียดผิวและการเลือกปฏิบัติทางเชื้อชาติในทุกรูปแบบ ซึ่งประเทศไทยได้ดำเนินการ ภาควินวติเพื่อเข้าเป็นภาคีอนุสัญญาฯ ดังกล่าว ส่งผลให้อนุสัญญาฯ นี้ มีผลใช้บังคับกับประเทศไทย ตั้งแต่วันที่ 27 กุมภาพันธ์ 2546 เป็นต้นมา<sup>33</sup>

สาระสำคัญของอนุสัญญาระหว่างประเทศว่าด้วยการจัดการเลือกปฏิบัติทางเชื้อชาติ ในทุกรูปแบบ ได้กล่าวถึงคำจำกัดความ “การเลือกปฏิบัติทางเชื้อชาติ” ว่าหมายถึงการจำแนก การกีดกันการจำกัด หรือการเอื้ออำนวยพิเศษ เพราะเชื้อชาติ สีผิว เชื้อสาย หรือชาติกำเนิด หรือ เผ่าพันธุ์ โดยไม่รวมถึงการปฏิบัติที่แตกต่างระหว่างบุคคลที่เป็นพลเมืองและไม่ใช่ว่าพลเมือง นโยบาย ของรัฐภาคีและการดำเนินมาตรการเพื่อจัดการเลือกปฏิบัติทางเชื้อชาติในทุกรูปแบบ เช่น การห้าม การโฆษณาชวนเชื่อ การประกันสิทธิอันเท่าเทียมกันของบุคคลภายใต้กฎหมาย ทั้งในด้านสิทธิ พลเมือง สิทธิทางการเมือง สิทธิทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม การเยียวยาเมื่อถูกละเมิด การ ให้ความสำคัญด้านมาตรการ ในการศึกษา วัฒนธรรม และข้อมูลเพื่อจัดการเลือกปฏิบัติทางเชื้อ ชาติ<sup>34</sup>

อนุสัญญาว่าด้วยการจัดการเลือกปฏิบัติทางเชื้อชาติในทุกรูปแบบ เป็นความตกลง ระหว่างประเทศฉบับแรกที่ได้กล่าวถึงการกระทำลักษณะประทุษวาจา (Hate Speech) เอาไว้ โดยตรง โดยกำหนดไว้ในข้อ 4 มีหลักว่า<sup>35</sup>

---

All are equal before the law and are entitled without any discrimination to equal protection of the law. All are entitled to equal protection against any discrimination in violation of this Declaration and against any incitement to such discrimination.

<sup>33</sup> มูฮำหมัด คือราแม. (2559). 2 นักสิทธิมนุษยชนยอมรับรัฐยอมถอนข้อสงวนอนุสัญญาว่าด้วยจัดการเลือกปฏิบัติทางเชื้อ ชาติ. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก: <https://prachatai.com/journal/2016/06/66374>. [2563, 9 กรกฎาคม]

<sup>34</sup> คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ. พันกรณีระหว่างประเทศ. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก: <http://www.nhrc.or.th/Human-Rights-Knowledge/International-Human-Rights-Affairs/International-Law-of-human-rights.aspx?lang=th-TH#cerd>. [2563, 9 กรกฎาคม]

<sup>35</sup> International Convention on the Elimination of All Forms of Racial Discrimination. Article 4

รัฐภาคีประณามการโฆษณาชวนเชื่อ (Propaganda) ทั้งมวลและองค์กรทั้งปวงที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของความคิดเห็น หรือทฤษฎีของความเหนือกว่าของชนชาติหนึ่งชนชาติใด หรือของกลุ่มบุคคลตามสีผิวหรือเผ่าพันธุ์กำเนิด หรือที่พยายามให้เหตุผลรองรับ หรือส่งเสริมความเกลียดชังระหว่างเชื้อชาติ หรือการเลือกปฏิบัติในรูปแบบใดก็ตาม และตกลงที่จะจัดให้มีมาตรการในทางบวกในทันทีที่จะจัดการกระตุ้นหรือการกระทำที่เลือกปฏิบัติ และเพื่อการนี้จะดำเนินการต่าง ๆ โดยคำนึงถึงหลักการที่ปรากฏอยู่ในปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติและสิทธิต่าง ๆ ที่ได้ระบุในข้อ 5 ของอนุสัญญาฯ ซึ่งรวมถึง

(ก) จะประกาศให้การเผยแพร่ความคิดที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของความเหนือกว่าทางเชื้อชาติ หรือความเกลียดชังอันเกิดจากการแตกต่างทางเชื้อชาติ การช่วยกระตุ้นให้เกิดการเลือกปฏิบัติทางเชื้อชาติ และการกระทำที่รุนแรงหรือกระตุ้นให้เกิดการกระทำรุนแรงนั้นต่อชนเชื้อชาติหนึ่งเชื้อชาติใด หรือกลุ่มบุคคลที่มีสีผิวอื่นหรือเผ่าพันธุ์กำเนิดอื่น ตลอดจนการให้ความช่วยเหลือหรือสนับสนุนทางการเงินต่อกิจกรรมชาตินิยม จึงเป็นการกระทำที่ต้องได้รับโทษตามกฎหมาย

(ข) จะประกาศให้องค์กรกิจกรรมจัดตั้ง และกิจกรรมโฆษณาชวนเชื่ออื่นๆ ทั้งปวงที่ส่งเสริมและกระตุ้นการเลือกปฏิบัติทางเชื้อชาติ เป็นสิ่งผิดกฎหมายและต้องห้าม และให้การเข้าร่วมในองค์กรหรือกิจกรรมเหล่านั้น เป็นการกระทำที่ต้องได้รับโทษตามกฎหมาย

---

States Parties condemn all propaganda and all organizations which are based on ideas or theories of superiority of one race or group of persons of one colour or ethnic origin, or which attempt to justify or promote racial hatred and discrimination in any form, and undertake to adopt immediate and positive measures designed to eradicate all incitement to, or acts of, such discrimination and, to this end, with due regard to the principles embodied in the Universal Declaration of Human Rights and the rights expressly set forth in article 5 of this Convention, inter alia:

(a) Shall declare an offence punishable by law all dissemination of ideas based on racial superiority or hatred, incitement to racial discrimination, as well as all acts of violence or incitement to such acts against any race or group of persons of another colour or ethnic origin, and also the provision of any assistance to racist activities, including the financing thereof;

(b) Shall declare illegal and prohibit organizations, and also organized and all other propaganda activities, which promote and incite racial discrimination, and shall recognize participation in such organizations or activities as an offence punishable by law;

(c) Shall not permit public authorities or public institutions, national or local, to promote or incite racial discrimination.

(ก) จะไม่อนุญาตให้เจ้าหน้าที่ของรัฐหรือขององค์กรของรัฐ ทั้งในระดับชาติและระดับท้องถิ่น ส่งเสริมหรือกระตุ้นให้มีการเลือกปฏิบัติทางเชื้อชาติ

3.2.1.3 กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง ค.ศ. 1966 (International Covenant on Civil and Political Rights หรือ ICCPR)

กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมืองเป็นสนธิสัญญาพหุภาคี ซึ่งสมาชิกใหญ่แห่งสหประชาชาติรับรองเมื่อวันที่ 16 ธันวาคม พ.ศ. 2509 และมีผลใช้บังคับเมื่อ 23 มีนาคม พ.ศ. 2519 สนธิสัญญานี้ให้คำมั่นสัญญาว่าภาคีจะเคารพสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมืองของบุคคล ซึ่งรวมถึงสิทธิในชีวิต เสรีภาพในศาสนา เสรีภาพในการพูด เสรีภาพในการชุมนุม สิทธิเลือกตั้ง และสิทธิในการได้รับการพิจารณาความอย่างยุติธรรม จนถึงเดือนตุลาคม พ.ศ. 2552 กติการะหว่างประเทศนี้มีประเทศลงนาม 72 แห่งและภาคี 165 แห่ง สำหรับประเทศไทยได้เข้าเป็นภาคีของสนธิสัญญานี้โดยการภาคยานุวัติเมื่อวันที่ 29 ตุลาคม พ.ศ. 2539 และมีผลบังคับใช้กับไทยเมื่อวันที่ 29 มกราคม พ.ศ. 2540

ในส่วนที่ 3 (ข้อบทที่ 6 - 27) ของกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง ค.ศ. 1966 ได้กล่าวถึงสาระของสิทธิในส่วนที่เป็นสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง ได้แก่ สิทธิในการมีชีวิตอยู่ เสรีภาพจากการถูกทรมาน การห้ามบุคคลมิให้ตกอยู่ในภาวะเยี่ยงทาส การห้ามบุคคลมิให้ถูกจับกุมโดยตามอำเภอใจ การปฏิบัติต่อผู้ถูกกีดรอนเสรีภาพอย่างมีมนุษยธรรม การห้ามบุคคลถูกจำคุกด้วยเหตุที่ไม่สามารถชำระหนี้ได้ตามสัญญาได้ เสรีภาพในการโยกย้ายถิ่นฐาน ความเสมอภาคของบุคคลภายใต้กฎหมาย การห้ามมิให้มีการบังคับใช้กฎหมายอาญาย้อนหลัง สิทธิการได้รับรองเป็นบุคคลตามกฎหมาย การห้ามแทรกแซงความเป็นส่วนตัว การคุ้มครองเสรีภาพทางความคิด เสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นและการแสดงออก การห้ามการโฆษณาชวนเชื่อเพื่อการสังครามหรือก่อให้เกิดความเกลียดชังทางเชื้อชาติ สิทธิที่จะชุมนุมอย่างสันติ การรวมกันเป็นสมาคม สิทธิของชายหญิงที่อยู่ในวัยที่เหมาะสมในการมีครอบครัว การคุ้มครองสิทธิเด็ก และการที่พลเมืองทุกคนมีสิทธิที่จะมีส่วนร่วมในกิจการสาธารณะ การรับรองว่าบุคคลทั้งปวงย่อมเสมอภาคกันตามกฎหมายและได้รับ การคุ้มครองอย่างเท่าเทียมกัน การรับรองสิทธิของชนกลุ่มน้อยทางเผ่าพันธุ์ ศาสนา และภาษาภายในรัฐ<sup>36</sup>

<sup>36</sup> กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ. (ม.ป.ป). *สาระสำคัญของกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง*. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก: [http://www.rlpd.go.th/rlpdnew/images/rlpd\\_1/International\\_HR/2557/tran\\_ICCPR-2.pdf](http://www.rlpd.go.th/rlpdnew/images/rlpd_1/International_HR/2557/tran_ICCPR-2.pdf). [2563, 9 กรกฎาคม]

กติการระหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง ค.ศ. 1966 แม้จะได้บัญญัติถึงเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นไว้ใน ข้อ 19 ดังนี้<sup>37</sup>

1) บุคคลทุกคนมีสิทธิที่จะมีความคิดเห็นโดยปราศจากการแทรกแซง

2) บุคคลทุกคนมีสิทธิในเสรีภาพแห่งการแสดงออก สิทธินี้รวมถึงเสรีภาพที่จะแสวงหา รับและเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารและความคิดทุกประเภท โดยไม่คำนึงถึงพรมแดน ทั้งนี้ ไม่ว่าด้วยวาจาเป็นลายลักษณ์อักษรหรือการตีพิมพ์ในรูปของศิลปะ หรือโดยอาศัยสื่อประเภทอื่นตามที่ตนเลือก

3) การใช้สิทธิตามที่บัญญัติในวรรค 2 ของข้อนี้ ต้องมีหน้าที่และความรับผิดชอบพิเศษควบคู่ไปด้วย การใช้สิทธิดังกล่าวอาจมีข้อจำกัดในบางเรื่อง แต่ทั้งนี้ข้อจำกัดนั้นต้องบัญญัติไว้ในกฎหมาย และจำเป็นต่อ

(ก) การเคารพในสิทธิหรือชื่อเสียงของบุคคลอื่น

(ข) การรักษาความมั่นคงของชาติ หรือความสงบเรียบร้อย หรือการสาธารณสุข หรือศีลธรรมของประชาชน

แต่ในขณะเดียวกันก็ได้กล่าวถึงการกระทำลักษณะการประทุษวาทาไว้ใน ข้อ 20 (2) ความว่า การชี้นำซึ่งความเกลียดชังระหว่างชนชาติ เชื้อชาติ หรือศาสนา อันยั่วให้เกิดการเลือกปฏิบัติความเป็นปฏิปักษ์และความรุนแรงนั้น เป็นสิ่งต้องห้ามตามกฎหมาย<sup>38</sup>

<sup>37</sup> International Covenant on Civil and Political Rights Article 19

1) Everyone shall have the right to hold opinions without interference.

2) Everyone shall have the right to freedom of expression; this right shall include freedom to seek, receive and impart information and ideas of all kinds, regardless of frontiers, either orally, in writing or in print, in the form of art, or through any other media of his choice.

3) The exercise of the rights provided for in paragraph 2 of this article carries with it special duties and responsibilities. It may therefore be subject to certain restrictions, but these shall only be such as are provided by law and are necessary:

(a) For respect of the rights or reputations of others;

(b) For the protection of national security or of public order (ordre public), or of public health or morals.

<sup>38</sup> International Covenant on Civil and Political Rights Article 20

1) Any propaganda for war shall be prohibited by law.

2) Any advocacy of national, racial or religious hatred that constitutes incitement to discrimination, hostility or violence shall be prohibited by law.

ดังที่กล่าวมาแล้วนั้น จะเห็นว่าความตกลงระหว่างประเทศหลายฉบับให้สำคัญกับการกระทำลักษณะการประทุษวาจาว่าเป็นสิ่งต้องห้ามตามกฎหมาย อีกทั้ง ในต่างประเทศหลายประเทศยังกำหนดให้การกระทำในลักษณะการประทุษวาจาเป็นความผิดทางอาญา เช่น ประเทศเยอรมนี แคนาดา ออสเตรเลีย สหรัฐอเมริกา นิวซีแลนด์ เนเธอร์แลนด์ แอฟริกาใต้ สหราชอาณาจักร และประเทศสิงคโปร์ เป็นต้น ในการนี้ ผู้ศึกษาขอยกตัวอย่างประเทศที่มีการออกกฎหมายเพื่อควบคุมสื่อสังคมออนไลน์ไว้ในสารนิพนธ์เล่มนี้ ดังนี้

### 3.2.2 กฎหมายประเทศเยอรมนี

เยอรมนีเป็นประเทศที่ให้ความสำคัญกับเสรีภาพในการแสดงออกมากทั้งในข้อกฎหมายและในทางปฏิบัติ ในรัฐธรรมนูญมีการคุ้มครองเสรีภาพในการแสดงออก และมีตำรวจอำนาจความสะดวกให้การประท้วงทุกรูปแบบ เยอรมนีให้ความสำคัญกับเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสื่อออนไลน์อย่างอินเทอร์เน็ตมาก จนศาลรัฐธรรมนูญเยอรมนี (Bundesverfassungsgericht (BVerfG)) เคยกล่าวไว้ในคดีหนึ่งว่า

“...สิทธิและเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นถือเป็นสิ่งสำคัญของสิทธิมนุษยชน และยิ่งสำคัญมากสำหรับกระบวนการสร้างแนวคิดประชาธิปไตย หากปราศจากเสียแล้วซึ่งเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น โดยปัจเจกชน เจตจำนงทางการเมืองสาธารณะที่สมบูรณ์ครบถ้วนย่อมไม่อาจเกิดขึ้นได้ ทั้งนี้ สิทธิเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น ทั้งเจตจำนงร่วมทางการเมือง ซึ่งเกี่ยวพันอย่างแน่นแฟ้นกับระบอบประชาธิปไตยนี้ ย่อมหมายรวมถึง เสรีภาพในการสื่อสารกันในอินเทอร์เน็ตด้วย...”<sup>39</sup>

รัฐธรรมนูญเยอรมนี มาตรา 5 ได้บัญญัติให้ความคุ้มครอง การพูด การเขียน การวาด และการแสดงออกทุกรูปแบบ รวมทั้งการเผยแพร่ความคิดเห็นในสื่อประเภทต่างๆ จากการถูกปิดกั้นหรือถูกตรวจสอบ และแทรกแซงโดยรัฐ อย่างไรก็ตาม ในวรรค 2 ของมาตรา 5 เสรีภาพชนิดนี้อาจถูกจำกัดได้โดยการบัญญัติกฎหมาย โดยเฉพาะอย่างยิ่ง เพื่อเป้าหมายในการคุ้มครองเด็กและเยาวชน และเกียรติยศชื่อเสียงส่วนบุคคล ในขณะที่เดียวกันประเทศเยอรมนี ก็ได้รับความบอบช้ำจากการสร้างความเกลียดชังในสมัยสงครามโลกครั้งที่ 2 ที่นำไปสู่การฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ที่มีคนตายหลักล้านคน หลังจากนั้นจึงเริ่มจริงจังกับการป้องกันการสร้างความเกลียดชัง ดังจะเห็นได้จากการใช้มาตรการทางกฎหมายลงโทษผู้กระทำความผิด โดยเยอรมนีได้

<sup>39</sup> สาวตรี สุขศรี และคณะ. (2553). *ผลกระทบจากราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550 และนโยบายของรัฐกับสิทธิเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น*. หน้า 247-248.

### 3.2.2.1 ประมวลกฎหมายอาญา

ประมวลกฎหมายอาญาของประเทศเยอรมนี (German Criminal Code) มาตรา 130 ได้กำหนดให้การใช้ถ้อยคำเพื่อสร้างความแตกแยกในหมู่ประชาชน โดยการขู่ข่มขู่ ปลุกปั่นความรุนแรง ทำลายศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์โดยใช้ถ้อยคำเชิงปฏิบัติที่ชัดเจน หรือโดยอาศัยความแตกต่างในเรื่องความเชื่อทางเชื้อชาติ ศาสนา มากล่าวร้ายต่อคนกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง โดยมุ่งหมายสร้างความเกลียดชังให้เกิดขึ้นในหมู่ประชาชนหรือทำลายสันติภาพในสังคมโดยรวมเป็นความผิดทางอาญา โดยมีอัตราโทษจำคุกตั้งแต่สามเดือนถึงห้าปี<sup>40</sup> ซึ่งหากมีการสร้างความเกลียดชังต่อคนกลุ่มน้อยหรือปฏิเสธว่าการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ไม่มีจริงก็อาจได้รับโทษจำคุกตามมาตรานี้ได้

### 3.2.2.2 Network Enforcement Act 2017

ภายหลังจากที่สื่อสังคมออนไลน์เข้ามามีบทบาทกับชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนเยอรมนี อย่างมาก มีการใช้วาจากรรมรุนแรงขู่ให้เกิดความเกลียดชังผ่านสื่อสังคมออนไลน์อย่างแพร่หลาย ด้วยเหตุนี้ สถานิติบัญญัติของเยอรมนีจึงได้ออกกฎหมายสำคัญเพื่อควบคุมอินเทอร์เน็ตโดยตราเป็นพระราชบัญญัติ ชื่อว่า Network Enforcement Act 2017 หรือชื่อในภาษาเยอรมันว่า Netzdurchsetzungsgesetz, NetzDG

พระราชบัญญัติ Network Enforcement Act 2017 มีผลบังคับใช้ในเยอรมนีแต่วันที่ 1 ตุลาคม พ.ศ. 2560 โดยเป็นกฎหมายเพื่อใช้จัดการกับข้อความที่ส่งไปในทางเกลียดชังหรือปลุกปั่นในอินเทอร์เน็ตและในสื่อสังคมออนไลน์ กฎหมายดังกล่าวมีหลักการที่น่าสนใจในเรื่องของการกำหนดความรับผิดชอบแก่เว็บไซต์หรือแพลตฟอร์ม ผู้ให้บริการสื่อสังคมออนไลน์ ในกรณีที่เพิกเฉยต่อการดำเนินการในการนำเนื้อหา (content) ของผู้ใช้งานเว็บไซต์ที่เข้าลักษณะของการกระทำความผิดในลักษณะของการกระทำประทุษวาจาออกไปจากเว็บไซต์ภายในระยะเวลาที่กำหนดไว้ โดยกฎหมายดังกล่าวใช้บังคับกับเจ้าของหรือบริษัทเจ้าของเครือข่ายสังคมออนไลน์ที่มีผู้ลงทะเบียนใช้

<sup>40</sup> German Criminal Code

Section 130 Incitement of masses

(1) Whoever, in a manner which is suitable for causing a disturbance of the public peace,

1) incites hatred against a national, racial, religious group or a group defined by their ethnic origin, against sections of the population or individuals on account of their belonging to one of the aforementioned groups or sections of the population, or calls for violent or arbitrary measures against them or

2) violates the human dignity of others by insulting, maliciously maligning or defaming one of the aforementioned groups, sections of the population or individuals on account of their belonging to one of the aforementioned groups or sections of the population

incurs a penalty of imprisonment for a term of between three months and five years.

ในเยอรมนีมากกว่า 2 ล้านคน ซึ่งไม่รวมถึงเครือข่ายบริการอีเมลและเมสเซนเจอร์ เครือข่ายทางอาชีพ เกมออนไลน์ หรือร้านขายของออนไลน์

เนื้อหาที่ถือว่าผิดกฎหมายตามพระราชบัญญัตินี้ ได้แก่ เนื้อหาที่ก่อให้เกิดอันตรายต่อความมั่นคงภายในประเทศ การปลุกปั่นให้เกิดความแตกแยก การปลอมแปลงที่ถือว่าการทรยศต่อรัฐ การกระทำผิดที่ขัดต่อระเบียบสาธารณะ อาทิ การก่อตั้งกลุ่มอาชญากรรม การด่าทอความเชื่อ ศาสนา ศรัทธาของกลุ่มต่าง ๆ การกระทำที่จำกัดสิทธิทางเพศของบุคคล เช่น การเผยแพร่สื่อลามกเด็กและเยาวชน การหมิ่นประมาท การนิทาให้ร้าย การใส่ร้าย การละเมิดพื้นที่ส่วนตัวด้วยการถ่ายภาพ การข่มขู่ และการปลอมแปลงข้อมูล ซึ่งทั้งหมดที่กล่าวมานี้เป็นความผิดตามประมวลกฎหมายอาญาของประเทศเยอรมนี

Network Enforcement Act 2017 ได้กำหนดกรณีความรับผิดชอบของผู้ให้บริการเว็บไซต์หรือแพลตฟอร์มไว้ในมาตรา 3 ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดหน้าที่ในการจัดการกับข้อร้องเรียน เกี่ยวกับเนื้อหาที่ผิดกฎหมาย (unlawful content) โดยกำหนดไว้ในอนุมาตรา 1 ว่า เว็บไซต์หรือแพลตฟอร์มจะต้องดำเนินการให้มีประสิทธิภาพและมีความโปร่งใสในการจัดการเกี่ยวกับเนื้อหาที่ละเมิด หรือผิดกฎหมาย ตามที่บัญญัติไว้ในอนุมาตรา 2 และอนุมาตรา 3<sup>41</sup>

นอกจากนี้บทบัญญัติมาตราดังกล่าว ยังกำหนดไปถึงว่า ผู้ให้บริการในลักษณะดังกล่าวนี้จะต้องทำให้มีการเข้าถึงได้ง่าย และเป็นการถาวรซึ่งกระบวนการในการส่งข้อร้องเรียนดังกล่าวเกี่ยวกับเนื้อหาที่ละเมิดต่อกฎหมาย

ในอนุมาตรา 2 กำหนดไว้ว่า ผู้ให้บริการสื่อสังคมออนไลน์จะต้องนำออกไป หรือปิดกั้น การเข้าถึงซึ่งเนื้อหาอันละเมิดต่อกฎหมายอย่างชัดเจน (Manifestly Unlawful) ภายในระยะเวลา 24 ชั่วโมงนับแต่ได้รับข้อร้องเรียนดังกล่าว

อย่างไรก็ตามมีกรณียกเว้นที่จะไม่ใช่บังคับในกรณีของการที่ผู้ให้บริการสื่อสังคมออนไลน์ดังกล่าวได้มีข้อตกลงที่ทำไว้กับหน่วยงานของรัฐที่มีอำนาจในเรื่องของระยะเวลาที่นานกว่าระยะเวลาที่กำหนดไว้ 24 ชั่วโมงดังกล่าวตามความในพระราชบัญญัติในส่วนนี้เองจะเห็นได้ว่ามาตราดังกล่าวกำหนดข้อยกเว้นไว้ เพื่อความยืดหยุ่นของการปรับใช้กฎหมายให้เหมาะสมกับกรณีที่เป็นทางปฏิบัติ การนำเนื้อหาที่ละเมิดต่อกฎหมายดังกล่าวออกจากเว็บไซต์ หรือแพลตฟอร์มของผู้ให้บริการในลักษณะดังกล่าวนี้ อาจจะไม่สามารถทำได้ในระยะเวลาอันสั้น กรณีดังกล่าวนี้

<sup>41</sup> กรรณิข มุ่งสวัสดิ์ และญาดา กาศยพนันท์. (2561). *การกำหนดความผิดเกี่ยวกับการแสดงความคิดเห็นผ่านสื่อสังคมออนไลน์ในประการที่ก่อให้เกิดความเสียหายต่อผู้อื่น*. วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานิติศาสตร์, คณะนิติศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยรังสิต. หน้า 77.

ผู้ให้บริการสามารถที่จะทำข้อตกลงกับหน่วยงานที่มีอำนาจรับผิดชอบในการที่จะขยายระยะเวลา เพื่อความเหมาะสมตามแต่กรณี

นอกจากนี้บทบัญญัติมาตรา 3 ของ Network Enforcement Act 2017 ยังบัญญัติต่อไปถึงกรณีที่เนื้อหาที่ละเมิดต่อกฎหมาย ที่อาจจะตั้งข้อสังเกตได้ว่า เป็นกรณีที่ไม่เป็นการละเมิดต่อกฎหมาย โดยแจ้งชัดเหมือนกรณีที่กำลังกล่าวมาแล้วข้างต้น ที่ผู้ให้บริการจะต้องนำออกไป หรือปิดกั้นการเข้าถึงภายในระยะเวลา 7 วัน โดยกำหนดข้อยกเว้นไว้ในอนุมาตรา a และ b ถึงกรณีที่หน้าที่ของผู้ให้บริการสื่อสังคมออนไลน์ดังกล่าว อาจจะยืดหยุ่น เกินกว่ากำหนดเวลา 7 วัน ในกรณีของการละเมิดต่อกฎหมายดังกล่าว ของเนื้อหานั้นๆ ขึ้นอยู่กับข้อเท็จจริงอื่นๆ เพิ่มเติม ในกรณีดังกล่าว สื่อสังคมออนไลน์จะต้องให้โอกาสผู้ใช้งานคนดังกล่าวในการตอบข้อร้องเรียนก่อนที่จะมีคำตัดสินในประเด็น เรื่องดังกล่าว และอีกกรณีหนึ่งก็คือ กรณีที่สื่อสังคมออนไลน์นั้น ได้อ้างอิงถึงการไม่ละเมิดต่อกฎหมาย ตามสถาบันหรือองค์กรที่มีการปกครองด้วยตนเอง ตามอนุมาตรา 6 และอนุมาตรา 8 ภายในระยะเวลา 7 วันนับแต่ได้รับข้อร้องเรียน และได้ตกลงยอมรับในคำตัดสินของสถาบัน หรือองค์กรดังกล่าว

นอกจากนี้ยังกำหนดระยะเวลาที่ผู้ให้บริการสื่อสังคมออนไลน์ดังกล่าวจะต้องเก็บเนื้อหาที่ถูกนำออกไปนั้นไว้เป็นระยะเวลาสิบสี่ปดาห์ เพื่อเป็นพยานหลักฐาน ตามวัตถุประสงค์ของ Directives 2000/31/EC and 2010/13/EU และในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการที่จะต้องแจ้งผู้ใช้งานอีกทั้งผู้ที่ร้องเรียนถึงเหตุผลของคำตัดสิน ในกรณีนี้ ผู้เสียหายมีโอกาสดำเนินคดีกับเจ้าของข้อความหรือข้อมูลที่มีเนื้อหาผิดกฎหมายนั้นได้ ซึ่งผู้ให้บริการสื่อสังคมออนไลน์ ต้องเปิดเผยข้อมูลของเจ้าของข้อมูลที่ละเมิดกฎหมาย โดยผู้เสียหายจะต้องดำเนินการขอคำสั่งจากศาลเพื่อเรียกร้องให้ผู้ให้บริการสื่อสังคมออนไลน์นั้นเปิดเผยรายละเอียดของผู้เผยแพร่ข้อความผิดกฎหมายนั้น

สำหรับโทษที่นำมาใช้กับผู้ให้บริการสื่อสังคมออนไลน์ ในมาตรา 4 ของพระราชบัญญัติดังกล่าว ได้กำหนดถึงโทษของผู้ให้บริการสื่อสังคมออนไลน์ หากไม่กระทำการลบเนื้อหาที่ผิดกฎหมาย หรือไม่ลบภายในระยะเวลาที่กำหนด ผู้ให้บริการจะถูกลงโทษโดยการปรับจำนวนเงินขั้นต่ำ ห้าแสนยูโร และสูงสุดถึงห้าล้านยูโร โดยกฎหมายกำหนดให้เป็นอำนาจของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมที่จะขอให้ศาลมีคำสั่งปรับ<sup>42</sup>

<sup>42</sup> Network Enforcement Act 2017

Section 4 Provisions on regulatory fines

(1) A regulatory offence shall be deemed to have been committed by any person who, intentionally or negligently,



---

1) in contravention of section 2(1) sentence 1, fails to produce a report, to produce it correctly, to produce it completely or to produce it in due time, or fails to publish it, to publish it correctly, to publish it completely, to publish it in the prescribed form or to publish it in due time,

2) in contravention of section 3(1) sentence 1, fails to provide, to provide correctly or to provide completely, a procedure mentioned therein for dealing with complaints submitted by complaints bodies or by users whose place of residence or seat is located in the Federal Republic of Germany,

3) in contravention of section 3(1) sentence 2, fails to supply a procedure mentioned therein or to supply it correctly,

4) in contravention of section 3(4) sentence 1, fails to monitor the handling of complaints or to monitor it correctly,

5) in contravention of section 3(4) sentence 2, fails to rectify an organisational deficiency or to rectify it in due time,

6) in contravention of section 3(4) sentence 3, fails to offer training or support or to offer them in due time, or

7) in contravention of section 5, fails to name a person authorised to receive service in the Federal Republic of Germany or fails to name a person in the Federal Republic of Germany authorised to receive information requests from German law enforcement authorities, or

8) in contravention of section 5 subsection (2), second sentence, fails to respond to requests for information while acting as the person authorised to receive service.

(2) In cases under subsection (1) numbers 7 and 8, the regulatory offence may be sanctioned with a regulatory fine of up to five hundred thousand euros, and in other cases under subsection (1) with a regulatory fine of up to five million euros. Section 30(2) sentence 3 of the Act on Regulatory Offences shall apply.

(3) The regulatory offence may be sanctioned even if it is not committed in the Federal Republic of Germany.

(4) The administrative authority within the meaning of section 36(1) number 1 of the Act on Regulatory Offences shall be the Federal Office of Justice. The Federal Ministry of Justice and Consumer Protection, in agreement with the Federal Ministry of the Interior, the Federal Ministry for Economic Affairs and Energy and the Federal Ministry of Transport and Digital Infrastructure, shall issue general administrative principles on the exercise of discretion by the regulatory fine authority in initiating regulatory fine proceedings and in calculating the fine.

(5) If the administrative authority wishes to issue a decision relying on the fact that content which has not been removed or blocked is unlawful within the meaning of section 1(3), it shall first obtain a judicial decision establishing such unlawfulness. The court with jurisdiction over the matter shall be the court that rules on the objection to the regulatory fine order. The application for a preliminary ruling shall be submitted to the court

นอกจากนี้ หากผู้ให้บริการสื่อสังคมออนไลน์รายใด ได้รับเรื่องร้องเรียนถึงเนื้อหาที่ผิดกฎหมายมากกว่า 100 ครั้ง จะต้องทำรายงานวิธีการจัดการและปฏิบัติต่อคำร้องที่ได้รับและเผยแพร่ผ่านหน้าเว็บไซต์หรือแพลตฟอร์มของตนเอง เพื่อให้สาธารณชนได้รับทราบ ดังที่กำหนดไว้ในมาตรา 2 แห่งพระราชบัญญัติเดียวกันนี้

สำหรับกฎหมาย Network Enforcement Act 2017 นี้ ผู้เขียนมีความสนใจที่นำแนวทางการกำหนดโทษปรับผู้ให้บริการสื่อสังคมออนไลน์ที่ไม่ลบข้อความอันมีลักษณะเป็นการประทุษร้าย เพื่อกำหนดโทษทางอาญากับผู้ให้บริการสื่อสังคมออนไลน์ตามกฎหมายของประเทศไทยต่อไป

### 3.2.3 กฎหมายประเทศสิงคโปร์

ประเทศสิงคโปร์เป็นประเทศที่มีความหลากหลายทางชาติพันธุ์และศาสนา จึงมีความจำเป็นที่รัฐจะต้องมีกลไกหรือมาตรการเพื่อป้องกันการสร้างความแตกแยกและความเกลียดชังระหว่างกลุ่มบุคคลภายในประเทศ มาตรการสำคัญที่ใช้ควบคุมการกระทำเหล่านั้น ก็คือการออกกฎหมายซึ่งประเทศสิงคโปร์มีกฎหมายเพื่อป้องกันการสร้างความแตกแยกและความเกลียดชังหลายฉบับ ดังจะได้ยกมากล่าวต่อไปนี้

3.2.3.1 กฎหมายว่าด้วยการปลุกปั่น และความสงบเรียบร้อยในสังคม (The Sedition Act 1948)<sup>43</sup>

ประเทศสิงคโปร์ได้มีการออกพระราชบัญญัติว่าด้วยการปลุกปั่น หรือ The Sedition Act 1948 โดยวางหลักไว้อย่างละเอียด ทั้งในส่วนของคำนิยาม หรือคำจำกัดความของลักษณะของการปลุกปั่น ยุยง (มาตรา 3) การดำเนินคดีตามกฎหมาย (มาตรา 5) ในเรื่องของพยานหลักฐาน (มาตรา 6) อีกทั้งรายละเอียดอื่นๆ เช่น เกี่ยวกับการออกหมาย (มาตรา 8) และในส่วนที่เกี่ยวกับกรณีที่เป็นที่สงสัยว่า หนังสือพิมพ์ได้มีเนื้อหาที่เป็นไปในลักษณะยุยงปลุกปั่นดังกล่าว (มาตรา 9) และอำนาจของศาลในการสั่งการให้ยุติการจำหน่ายหนังสือพิมพ์ดังกล่าวในท้องตลาด (มาตรา 10) เป็นต้น

สำหรับนิยามของการยุยงปลุกปั่นของพระราชบัญญัตินี้ มีการกำหนดความหมายไว้ในมาตรา 3 โดยสรุปได้ว่า อาจเป็นกรณีที่ทำให้เกิดความเกลียดชัง การหมิ่นประมาท ต่อรัฐบาล หรือเป็นการกระทำในลักษณะของการปลุกเร้าพลเมืองของประเทศสิงคโปร์ หรือผู้อยู่อาศัยในประเทศสิงคโปร์ ทำให้เกิดความความพยายามในการเปลี่ยนแปลง นอกเหนือไปจากวิธีการที่

---

together with the social network's statement. The application can be ruled upon without an oral hearing. The decision shall not be contestable and shall be binding on the administrative authority.

<sup>43</sup> กรกริช มุ่งสวัสดิ์ และญาดา กาศยปนนท์. อ่างแล้วเชิงอรรถที่ 41. หน้า 81.

เป็นไปตามกฎหมาย หรือกรณีอื่นๆ ตามที่กฎหมายกำหนดไว้ หรือทำให้เกิดความเกลียดชัง การหมิ่นประมาท ต่อการบริหารงานด้านยุติธรรมในประเทศสิงคโปร์ นอกจากนี้ยังรวมถึงกรณีของการก่อให้เกิดความไม่พอใจระหว่างพลเมือง หรือผู้ที่อยู่อาศัยในประเทศสิงคโปร์

อย่างไรก็ตามวรรคต่อไปของบทบัญญัติมาตรา 3 ข้างต้นยังได้บัญญัติให้มีความชัดเจนมากขึ้นในกรณีของการพิจารณาว่า การแสดงออกซึ่งความคิดเห็น ไม่ว่าจะในลักษณะของการกระทำคำพูดการเผยแพร่ หรือวิธีการอื่นใดจะเข้าลักษณะของการยุยงปลุกปั่นหรือไม่นั้น ไม่สามารถพิจารณา หรือตัดสิน โดยอาศัยเหตุดังที่กำหนดต่อไปนี้เพียงลำพัง เช่น แสดงว่ารัฐบาลดำเนินมาตรการผิดพลาด แสดงให้เห็นถึงข้อผิดพลาดของรัฐบาล หรือรัฐธรรมนูญ หรือกฎหมาย หรือการบริหารงานด้านยุติธรรม ปลุกเร้าให้พลเมือง หรือผู้ที่อยู่อาศัยในประเทศสิงคโปร์นั้น พยายามเคลื่อนไหวในการเปลี่ยนแปลง โดยวิธีที่ถูกต้องตามกฎหมาย เป็นต้น

ในส่วนนี้สะท้อนให้เห็นว่าตามกฎหมายดังกล่าว ได้วางหลักในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการยุยง ปลุกปั่น ไว้รัดกุม ทั้งในส่วนที่อาจถูกพิจารณาว่าเป็นการยุยงปลุกปั่น และในส่วนที่ไม่อาจถือว่าเป็นการยุยงปลุกปั่นตามความในวรรคท้ายของบทบัญญัติมาตราที่ยกขึ้นมาข้างต้น

หากวิเคราะห์ว่าบทบัญญัติมาตราข้างต้นนั้น รวมถึงกรณีการประทุษวาจาด้วยหรือไม่เพียงใด ในส่วนนี้เองกรณี

(d) to raise discontent or disaffection amongst the citizens of Singapore or the residents in Singapore;

ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 3 อนุมาตรา d อาจรวมถึงกรณีการประทุษวาจาที่ก่อให้เกิดความเกลียดชังภายใต้ขอบเขตความหมายของการประทุษวาจาได้ ในส่วนนี้เองสามารถตั้งข้อสังเกตเพิ่มเติมได้ว่ากฎหมายของประเทศสิงคโปร์ดังกล่าว กำหนดกฎหมายไว้เป็นกฎหมายอีกลักษณะหนึ่ง เกี่ยวกับการยุยงปลุกปั่น หรือเกี่ยวข้องกันประเด็นเรื่องความสงบเรียบร้อยในสังคม ซึ่งอาจจะแตกต่างจากในส่วนของกฎหมายของกฎหมายไทยบางประการ

หากพิจารณาต่อไปในเรื่องอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง อันวางหลักไว้ในพระราชบัญญัติดังกล่าว ก็จะมีในส่วนของมาตรา 4 ที่วางหลักไว้ในลักษณะของบทกำหนดความผิด และบทกำหนดโทษ ซึ่งโทษในการกระทำความผิด หรือการอันมีลักษณะของการยุยงปลุกปั่นจะมีโทษสำหรับการกระทำความผิดครั้งแรกเป็นโทษปรับไม่น้อยกว่า 5,000 ดอลลาร์สิงคโปร์ หรือจำคุกไม่เกิน 3 ปี หรือทั้งจำทั้งปรับ และในส่วนของการกระทำความผิดในครั้งต่อ ๆ ไปนั้น จะมีโทษจำคุกไม่เกิน 5 ปี

นอกจากนี้ยังมีการวางหลักเพิ่มเติมว่า งานเผยแพร่ที่อยู่ในความครอบครองของบุคคล (ที่กระทำความผิดในข้อหาดังกล่าว) นั้น หรือถูกใช้เป็นพยานหลักฐานในการพิจารณาคดีของเขา

นั้น จะต้องถูกยึดไว้หรือทำลาย และยังมีการบัญญัติความรับผิดชอบสำหรับบุคคลที่มีไว้ในความครอบครองของงานเผยแพร่อันเข้าลักษณะของการยุบปลุกปั่นดังกล่าว โดยไม่มีข้ออ้างตามกฎหมาย สำหรับการกระทำความผิดครั้งแรก เป็นโทษปรับไม่น้อยกว่า 2,000 ดอลลาร์สิงคโปร์ หรือจำคุกไม่เกิน 18 เดือน หรือทั้งจำทั้งปรับ สำหรับการกระทำความผิดในครั้งต่อไปนั้น จะมีโทษจำคุกไม่เกิน 3 ปี และงานเผยแพร่ดังกล่าวจะต้องถูกยึดไว้หรือทำลาย ทั้งนี้ ยังมีการให้อำนาจศาลในการสั่งในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการห้ามการเผยแพร่สื่อสิ่งพิมพ์ดังกล่าว ที่วางหลักไว้ในมาตรา 10

ในส่วนที่กล่าวมานี้ อาจพิจารณาประกอบกับมาตรการหรือกฎหมายทางด้านกฎหมายอื่นๆ ในการบังคับใช้ หรือบังคับการเกี่ยวกับการกระทำความผิดในลักษณะการประทุษวาจา โดยเฉพาะการประทุษวาจาผ่านช่องทางออนไลน์เป็นไปได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น ซึ่งในส่วนนี้เองหากอ้างอิงประกอบกับนิยามของคำว่า สื่อสิ่งพิมพ์ หรือสิ่งพิมพ์ ตามมาตรา 2 ของพระราชบัญญัติดังกล่าวก็จะทำให้เข้าใจได้ดียิ่งขึ้นว่า สิ่งพิมพ์ตามความหมายของพระราชบัญญัตินี้ นั้น รวมถึงงานเขียน งานตีพิมพ์ ไม่ว่าจะมองเห็นได้ด้วยตาหรือไม่ และไม่ว่าจะอยู่ในรูปแบบใดๆ ดังนั้นในส่วนนี้เองก็อาจ จะกล่าวได้ว่า สิ่งพิมพ์ทางออนไลน์ หรืองานที่มีการเผยแพร่ หรือความคิดเห็นที่มีการเผยแพร่ผ่านช่องทางออนไลน์ในลักษณะของการประทุษวาจา ก็อยู่ภายใต้บังคับในความหมายของสิ่งพิมพ์ หรืองานเผยแพร่ตามพระราชบัญญัตินี้เช่นเดียวกัน

3.2.3.2 กฎหมายว่าด้วยการรักษาความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันทางศาสนา (The Maintenance of Religious Harmony Act 1990 (MRHA))<sup>44</sup>

ประเทศสิงคโปร์ ได้มีการออกกฎหมายที่สะท้อนให้เห็นถึงความพยายามในการแก้ไขปัญหาการกระทำความผิดในลักษณะที่มีมูลเหตุชกแจงใจ หรือทำให้เกิดความเกลียดชัง ซึ่งรวมถึงกรณีของการประทุษวาจาด้วย คือ พระราชบัญญัติว่าด้วยการรักษาความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันทางศาสนา (The Maintenance of Religious Harmony Act (MRHA)) โดยออกเป็นกฎหมายในรูปของพระราชบัญญัติ มีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 31 มีนาคม พ.ศ. 2535 โดยพระราชบัญญัตินี้ให้อำนาจกระทรวงมหาดไทยในการที่จะออกคำสั่ง (Order) ต่อบุคคลที่อยู่ในตำแหน่งขององค์กรที่มีอำนาจไม่ว่าในกลุ่มศาสนา หรือสถาบันใดๆ หากว่าพิสูจน์จนเป็นที่ควรเชื่อได้ว่า บุคคลดังกล่าวนั้น กระทำการใดๆ ตามมาตรา 8 แห่งพระราชบัญญัตินี้ ดังนี้<sup>45</sup>

<sup>44</sup> กรกริช มุ่งสวัสดิ์ และณาดา กาศยปนนท์. อังแล้วเชิงอรรถที่ 41. หน้า 84.

<sup>45</sup> The Maintenance of Religious Harmony Act

Restraining orders against officials or members of religious group or institution

8.—(1) The Minister may make a restraining order against any priest, monk, pastor, imam, elder, office-bearer or any other person who is in a position of authority in any religious group or institution or any

- 1) ก่อให้เกิดความรู้สึกเกลียดชัง หรือความรู้สึกเป็นศัตรู
- 2) มีเจตนามุ่งร้ายในระหว่างกลุ่มศาสนาที่แตกต่างกัน หรือสนับสนุนให้เกิดเหตุประเดี๋ยทางการเมือง
- 3) ทำกิจกรรมเคลื่อนไหวในลักษณะของการล้มล้าง
- 4) ปลุกปั่น ชูธง ทำให้เกิดความไม่พอใจต่อประธานาธิบดี หรือรัฐบาล ภายใต้การเผยแพร่ หรือการปฏิบัติด้วยความเชื่อทางศาสนา

---

member thereof for the purposes specified in subsection (2) where the Minister is satisfied that that person has committed or is attempting to commit any of the following acts:

- (a) causing feelings of enmity, hatred, ill-will or hostility between different religious groups;
  - (b) carrying out activities to promote a political cause, or a cause of any political party while, or under the guise of, propagating or practising any religious belief;
  - (c) carrying out subversive activities under the guise of propagating or practising any religious belief;
- or
- (d) exciting disaffection against the President or the Government while, or under the guise of, propagating or practising any religious belief.

(2) An order made under subsection (1) may be made against the person named therein for the following purposes:

- (a) restraining him from addressing orally or in writing any congregation, parish or group of worshippers or members of any religious group or institution on any subject, topic or theme as may be specified in the order without the prior permission of the Minister;
- (b) restraining him from printing, publishing, editing, distributing or in any way assisting or contributing to any publication produced by any religious group without the prior permission of the Minister;
- (c) restraining him from holding office in an editorial board or a committee of a publication of any religious group without the prior permission of the Minister.

(3) Any order made under this section shall be for such period, not exceeding 2 years, as may be specified therein.

(4) Before making an order under this section, the Minister shall give the person against whom the order is proposed to be made and the head or governing body or committee of management of the religious group or institution which is to be named in the proposed order, notice of his intention to make the order together with the grounds and allegations of fact in support thereof and of their right to make written representations to the Minister.

(5) The Minister shall have regard to such representations in making the order.

(6) All written representations under subsection (4) must be made within 14 days of the date of the notice of the Minister's intention to make an order under this section.

นอกจากนี้ คำสั่งดังกล่าวยังออกมาบังคับได้กับบุคคลในกรณีที่บุคคลใดบุคคลหนึ่งนั้น ยุยง ปลุกปั่น กระตุ้น สนับสนุนให้ผู้นำทางศาสนา หรือกลุ่ม หรือสถาบันทางศาสนาในการกระทำ ตามที่กล่าวมาข้างต้น หรือบุคคลที่ไม่ได้เป็นผู้นำในทางศาสนาที่ก่อ หรือพยายามจะก่อให้เกิดความรู้สึกเกลียดชัง หรือความรู้สึกเป็นศัตรู มีเจตนามุ่งร้ายในระหว่างกลุ่มศาสนาที่แตกต่างกัน โดยในรายละเอียดเพิ่มเติมในกรณีคำสั่งในลักษณะดังกล่าวบังคับต่อผู้นำทางศาสนา นั้น อาจจะเป็นกรณีที่กำหนดเงื่อนไข เช่น จะต้องมีการขออนุญาตต่อกระทรวงมหาดไทยก่อนที่จะดำเนินการต่างๆ เช่น เผยแพร่งานตีพิมพ์ (ในกลุ่ม หรือในสถาบันทางศาสนา)

สำหรับความรับผิดชอบทางอาญาของผู้ที่ฝ่าฝืนคำสั่งดังกล่าว ในมาตรา 16 ของพระราชบัญญัตินี้ กำหนดไว้ว่า ผู้ที่ฝ่าฝืนคำสั่งดังกล่าวนี้ จะต้องได้รับโทษปรับไม่เกิน 10,000 ดอลลาร์สิงคโปร์ หรือจำคุกเป็นระยะเวลาไม่เกิน 2 ปี หรือทั้งจำทั้งปรับ อีกทั้ง ในกรณีของการกระทำความผิดในครั้งต่อไป (หรือการกระทำความผิดซ้ำ) จะต้องได้รับโทษปรับไม่เกิน 20,000 ดอลลาร์สิงคโปร์ หรือจำคุกเป็นระยะเวลาไม่เกิน 3 ปี หรือทั้งจำทั้งปรับ

3.2.3.3 กฎหมายป้องกันจากข้อมูลอันเป็นเท็จในสื่อสังคมออนไลน์และการจัดการที่เหมาะสม (Protection from Online Falsehoods and Manipulation Act 2019)

นอกจากกฎหมายสองฉบับที่ได้กล่าวมาแล้ว ประเทศสิงคโปร์ยังได้มีการออกกฎหมายฉบับใหม่ชื่อว่า Protection from Online Falsehoods and Manipulation Act 2019 เพื่อป้องกันการสื่อสารข้อความอันเป็นเท็จในประเทศสิงคโปร์ และเพื่อให้รัฐสามารถเข้ามาตรการในการต่อต้านผลกระทบของการสื่อสารดังกล่าวได้ โดยกฎหมายดังกล่าวเริ่มบังคับใช้เมื่อวันที่ 3 ตุลาคม พ.ศ. 2562

การบังคับใช้กฎหมายฉบับนี้ครอบคลุมถึงการให้บริการอินเทอร์เน็ต ดังต่อไปนี้<sup>46</sup>

- 1) แพลตฟอร์มสื่อสังคมออนไลน์ เช่น เฟซบุ๊ก, ทวิตเตอร์, อินสตาแกรม
- 2) บริการโปรแกรมค้นหา เช่น กูเกิล เสิร์ช
- 3) การให้บริการสื่อสารข้อความผ่านข้อมูลอินเทอร์เน็ต เช่น วอทแอป, ไลน์
- 4) การให้บริการแชรวิดีโอ เช่น ยูทูป

<sup>46</sup> ศุภวัชร มาณานนท์. (2563). *มาตรการทางกฎหมายเพื่อการจัดการข่าวปลอม*. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก: <https://www.kaohoon.com/content/337768>. [2563, 10 กรกฎาคม]

กฎหมายฉบับดังกล่าว กำหนดความผิดที่เกี่ยวกับการเผยแพร่ข้อมูลหรือข่าวสารอันเป็นเท็จโดยห้ามไม่ให้บุคคลกระทำการใด ๆ เพื่อการสื่อสาร ไม่ว่าในหรือนอกประเทศ โดยรู้หรือมีเหตุอันควรจะรู้ว่าเนื้อหาที่ทำการสื่อสารนั้นเป็นเท็จ และการสื่อสารมีเนื้อหาดังต่อไปนี้<sup>47</sup>

- 1) มีผลกระทบต่อความมั่นคงของประเทศ
  - 2) มีผลกระทบต่อสุขภาพของประชาชน ความปลอดภัยสาธารณะ ความสงบเรียบร้อยของประชาชน หรือการเงินการคลังสาธารณะ
  - 3) มีผลกระทบต่อความสัมพันธ์ระหว่างสิงคโปร์กับประเทศอื่น ๆ
  - 4) มีอิทธิพลต่อผลลัพธ์ของการเลือกตั้งของประธานาธิบดีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร หรือการลงประชามติ
  - 5) สร้างความเกลียดชังระหว่างกลุ่มบุคคลที่มีความหลากหลาย หรือ
  - 6) ลดความเชื่อมั่นของสาธารณชนในการปฏิบัติหน้าที่หรือการใช้อำนาจของรัฐบาลหน่วยงานของรัฐ คณะกรรมการ หรือหน่วยงานของรัฐ
- บทลงโทษของผู้ที่ฝ่าฝืน มีดังต่อไปนี้

- 1) หากผู้กระทำความผิดเป็นบุคคลธรรมดา มีโทษปรับไม่เกิน 50,000 ดอลลาร์สิงคโปร์ หรือจำคุกไม่เกิน 5 ปี
- 2) หากผู้กระทำความผิดเป็นนิติบุคคลอาจต้องโทษปรับสูงถึง 500,000 ดอลลาร์สิงคโปร์
- 3) หากการเผยแพร่ข้อมูลอันเป็นเท็จกระทำโดยใช้ระบบโปรแกรมอัตโนมัติหรือบอท ในการช่วยกระทำความผิดจะต้องรับโทษสูงขึ้นอีกเป็นโทษปรับไม่เกิน 100,000 ดอลลาร์สิงคโปร์ หรือจำคุกไม่เกิน 10 ปี ในกรณีผู้กระทำความผิดเป็นบุคคลธรรมดาและโทษปรับสูงสุดไม่เกิน 1,000,000 ดอลลาร์สิงคโปร์ สำหรับผู้กระทำความผิดที่เป็นนิติบุคคล

อย่างไรก็ดี บทบัญญัติดังกล่าวจะไม่ใช้บังคับกับการกระทำใด ๆ ที่มีวัตถุประสงค์เกี่ยวกับการให้บริการทางอินเทอร์เน็ต การให้บริการโทรคมนาคม การให้บริการด้านการเข้าถึงอินเทอร์เน็ต หรือการให้บริการแหล่งทรัพยากรคอมพิวเตอร์

ในหมวด 3 ว่าด้วยการออกคำสั่งเกี่ยวกับการสื่อสารข้อความที่เป็นเท็จได้ให้อำนาจแก่รัฐมนตรีสั่งการให้พนักงานเจ้าหน้าที่ดำเนินการเพื่อออกคำสั่งเกี่ยวกับข้อความอันเป็นเท็จ หากเข้าใจผิดดังต่อไปนี้

- 1) ข้อมูลที่เป็นเท็จนั้นมีการสื่อสารในประเทศ

<sup>47</sup> รัฐกา เนตรทัศน์. (2562). *สิงคโปร์กับการควบคุมสื่อและข้อมูลข่าวสาร*. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก: [https://lawforasean.krisdika.go.th/File/files/Article\\_May1\(edited2\).pdf](https://lawforasean.krisdika.go.th/File/files/Article_May1(edited2).pdf). [2563, 10 กรกฎาคม]

2) รัฐมนตรีมีความเห็นว่าข้อความที่มีการเผยแพร่ขึ้นกระทบต่อประโยชน์สาธารณะ

นอกจากนี้ พนักงานเจ้าหน้าที่ยังมีอำนาจในการออกคำสั่งให้แก้ไขข้อความที่เห็นว่าเป็นเท็จ แม้ว่าผู้ที่ทำการสื่อสารข้อความไม่รู้ว่าข้อความที่สื่อสารนั้นเป็นเท็จก็ตาม ซึ่งพนักงานเจ้าหน้าที่สามารถกำหนดวิธีการแก้ไขและระยะเวลาให้แก้ไขได้ และหากเห็นว่าข้อความเท็จที่ทำการสื่อสารนั้นเป็นกรณีร้ายแรงก็สามารถออกคำสั่งให้ยุติการเผยแพร่ข้อมูลดังกล่าวและข้อมูลอื่นที่มีลักษณะคล้ายกับข้อมูลเท็จได้ รวมถึงกำหนดเงื่อนไขให้ปฏิบัติได้ เช่น ให้ทำการเผยแพร่ประกาศเกี่ยวกับการแก้ไขในหนังสือพิมพ์ หรือสิ่งพิมพ์อื่นที่กำหนด

ในส่วนของการออกคำสั่งต่อผู้ให้บริการอินเทอร์เน็ต กรณีที่มีการสื่อสารข้อมูลที่รัฐเห็นว่าเป็นความเท็จ รัฐมนตรีมีอำนาจให้พนักงานเจ้าหน้าที่ออกคำสั่งได้ หากเป็นไปตามเงื่อนไขที่ว่าเนื้อหาที่เป็นความเท็จนั้นได้เผยแพร่และสื่อสารในประเทศ และรัฐมนตรีเห็นว่าผลกระทบต่อประโยชน์สาธารณะจะออกคำสั่งให้แก้ไขเนื้อหาส่วนนั้นได้และสามารถกำหนดวิธีการ รายละเอียด และเงื่อนไขเกี่ยวกับเวลาในการแก้ไขด้วยได้

นอกจากนี้ยังกำหนดอำนาจของรัฐมนตรีและพนักงานเจ้าหน้าที่ในการออกคำสั่งต่อผู้ให้บริการอินเทอร์เน็ต ในกรณีที่เนื้อหาหรือข้อความในสื่อออนไลน์ที่รัฐมนตรีหรือพนักงานเจ้าหน้าที่เห็นว่าเป็นเท็จ รัฐมนตรีอาจสั่งให้องค์กรพัฒนาสื่อในการสื่อสารข้อมูล (Info-communications Media Development Authority: IMDA) สั่งให้ผู้ให้บริการอินเทอร์เน็ตนั้นปิดการเข้าถึงข้อมูลนั้นได้ และหาก ผู้ให้บริการอินเทอร์เน็ตไม่ปฏิบัติตามคำสั่ง จะถือว่ามีความผิดและต้องระวางโทษปรับไม่เกินวันละ 20,000 ดอลลาร์สิงคโปร์ ทั้งนี้ กฎหมายฉบับดังกล่าวก็ได้กำหนดข้อยกเว้นสำหรับผู้ให้บริการหรือเจ้าหน้าที่พนักงานหรือตัวแทนของผู้ให้บริการดังกล่าวสำหรับสิ่งที่ทำหรือละเว้นที่จะกระทำด้วยความระมัดระวังตามสมควรและด้วยความสุจริตใจในการปฏิบัติตามคำสั่งปิดกั้นการเข้าถึงของ IMDA แล้วนั้น ไม่ต้องรับผิดชอบทางแพ่งหรือทางอาญา<sup>48</sup>

<sup>48</sup> Protection from Online Falsehoods and Manipulation Act 2019

Access blocking order

16.—(1) This section applies where —

- (a) a person fails to comply with a Part 3 Direction;
- (b) the subject statement is being communicated in Singapore by the person on an online location; and
- (c) the Minister is satisfied that one or more end-users in Singapore have used or are using the services of an internet access service provider to access that online location.



ในระยะแรกของการบังคับใช้กฎหมายนี้ รัฐบาลได้ให้การยกเว้นเป็นการชั่วคราวแก่ผู้ที่ให้บริการสื่อสังคมออนไลน์ เช่น กูเกิล เฟซบุ๊ก และทวิตเตอร์ โดยกลุ่มผู้ให้บริการดังกล่าวจะยังไม่ถูกลงโทษในทันทีหากไม่สามารถแก้ไขหรือระงับการเข้าถึงเว็บไซต์ที่ฝ่าฝืนเมื่อมีการเผยแพร่ข่าวปลอมบนแพลตฟอร์มของกลุ่มผู้ให้บริการดังกล่าว โดยรัฐบาลสิงคโปร์ให้เหตุผลการยกเว้นชั่วคราวนี้ว่าเพื่อเปิดโอกาสให้ผู้ให้บริการมีเวลาในการจัดเตรียมมาตรการและเทคโนโลยีที่จำเป็นเพื่อให้สามารถปฏิบัติตามกฎหมายดังกล่าวได้<sup>49</sup>

พระราชบัญญัติ Protection from Online Falsehoods and Manipulation Act 2019 ได้บัญญัติขึ้นเพื่อป้องกันการเผยแพร่ข่าวปลอมหรือข้อความอันเป็นเท็จในสื่อสังคมออนไลน์ ซึ่งได้กำหนดถึงข้อความอันเป็นเท็จที่มีเนื้อหาเป็นการสร้างความเกลียดชังระหว่างกลุ่มบุคคลที่มีความหลากหลายหรือการประทุษวาทาเป็นความผิดตามกฎหมายนี้ด้วย อีกทั้ง กฎหมายฉบับนี้ได้กำหนดบทลงโทษผู้ให้บริการสื่อสังคมออนไลน์ที่ไม่ปิดกั้นข้อความอันเป็นเท็จ ดังนั้น ผู้เขียนจึงเห็นว่าเป็นกฎหมายที่น่าสนใจ ที่สามารถนำเอาแนวทางการกำหนดโทษของผู้ให้บริการสื่อสังคมออนไลน์ตามกฎหมายฉบับนี้ไปปรับใช้กับเพื่อปรับปรุงแก้ไขกฎหมายเกี่ยวกับการประทุษวาทาในประเทศไทย ตามบริบทของสังคมไทยต่อไป

---

(2) The Minister may direct the IMDA to order the internet access service provider to take reasonable steps to disable access by end-users in Singapore to the online location (called in this section an access blocking order), and the IMDA must give the internet access service provider an access blocking order.

(3) An internet access service provider that does not comply with any access blocking order shall be guilty of an offence and shall be liable on conviction to a fine not exceeding \$20,000 for each day during any part of which that order is not fully complied with, up to a total of \$500,000.

(4) No civil or criminal liability is incurred by an internet access service provider or an officer, employee or agent of such provider, for anything done or omitted to be done with reasonable care and in good faith in complying with any access blocking order.

<sup>49</sup> สุานเศรษฐกิจ. (2562). สิงคโปร์ออกกม.เล่นงาน ‘ข่าวปลอม’ เหยียดด้านควบคุมการใช้สื่อ. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก: <https://www.thansettakij.com/content/411304>. [2563, 11 กรกฎาคม]